

Temmuz-Ağustos 2023

ISSN: 1306 - 3731 Fiyatı : 20 TL.

18.
YIL

Akpınar

106.
SAYI

KÜLTÜR SANAT VE EDEBİYAT DERGİSİ

Kuruluş T. : 01.01.2006

Kurucusu : İsmail ÖZMEL

Saim SAKAOĞLU, H. Harika Durgun, Mehmet Cemal ÇİFTÇİGÜZELİ, Arslan TEKİN, Nail TAN
M.Halistin KUKUL, Murat SOYAK, Hasan Hüseyin ÖZMEL, Mehmet BaŞ, İsmail Emre ÖZER,
Hikmet ELİTAŞ, İsmail ÖZMEL, İsmail SARIKAYA, Şakir MUSALLİ, Bedrettin KELEŞTİMUR

SAHİBİ ve GENEL YAYIN YÖNETMENİ

İsmail ÖZMEL

ismailozmel@hotmail.com

YAYIN KURULU

İsmail ÖZMEL

Nevzat TOPAL

Murat SOYAK

DANIŞMA KURULU (HAKEM HEYETİ)

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU (Selçuk Üniversitesi Em.Ö.Ü.)

Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Pervin ÇAPAN (Muğla Üniversitesi)

Prof. Dr. Nedim BAKIRCI (Niğde Üniversitesi)

YAZIŞMA VE YÖNETİM YERİ

Yeni Çarşı İş Merkezi B Blok Nu. 1/5 NİĞDE

Telefon: 0.388 213 12 50 Belgegeçer: 0.388 233 35 45

ABONE ÜCRETİ

Tanesi : 30 TL + Posta gideri

Yıllık Abone Bedeli: 180 TL + Posta giderleri

Resmî Abone Bedeli: 400 TL + Posta giderleri

Yurtdışı Abone Bedeli: 50 Avro

Posta Çeki: 5145515 (İsmail ÖZMEL)

Banka Hesap No : Yapı Kredi Niğde Şubesi

Iban : TR83 0006 7010 0000 0061 2945 53

GRAFİK - TASARIM

BASIM YERİ

KARAN OFSET

Fertek Mah. OSB. 4. Cad. No: 6 • NİĞDE

Tel: 0.388 233 66 22 • Belgegeçer: 0.388 233 88 11

Dergiye gönderilen yazı ve şiirler basılsın basılmasın geri verilmez. Yayınlanması istenen yazıların el-mek adresimize gönderilmesi gerekmektedir. Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazı ve şiirlere ücret ödenmez. Yayın kurulu gerekli gördüğünde yazılarda değişiklik yapabilir.

İÇİNDEKİLER

2 AKPINAR'I BİR SAYI DAHA BÜYÜTTÜK

İsmail ÖZMEL

3 TEŞEHHÜT MİKTARI GÖRÜŞTÜĞÜM ÜNLÜLER

/ ANLIK HATIRALAR - III

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU

**6 Akpınar 105. İnci Enginün özel sayısına girmemiş bir yazı:
(İnci Enginün'den ve Harika Durgun'dan özür dileriz.)**

H.Harika Durgun

9 KÜLTÜRÜ DE, KONSEYİNİ DE BİTİRDİK

Mehmet Cemal ÇİFTÇİGÜZELİ

15 DÜNYA NEREYE GİDİYOR

Arslan TEKİN

**17 NİĞDE ALTAY TÜRKLERİYLE İLGİLİ BİR KİTAP :
ALTAY TÜRKÜLERİ VE MUSİKİ FOLKLORUMUZ**

Nail TAN

21 KAYSERİ! KAYSERİ!

M.Halistin KUKUL

25 İLK MEKTUP Nasreddin Hoca'ya / Murat SOYAK

YAHYA KEMAL BEYATLI İÇİN / Murat SOYAK

EFENDİ BELLİ / Hasan Hüseyin ÖZMEL

DEVİR DE GİTSİN / Mehmet BaŞ

26 ALLAH İÇİN / Hasan Hüseyin ÖZMEL

SEN GELİNCE / İsmail Emre ÖZER

BU SEVDANIN PEŞİNDE / Hikmet ELİTAŞ

GÜLÜŞÜN / İsmail Emre ÖZER

27 ŞAİR VE YAZAR SEZAI KARAKOÇ GEÇTİ BU DÜNYADAN

İsmail ÖZMEL

32 YÜKSEKLERDEDİR GÖZÜ DAMLALARIN / İsmail ÖZMEL

SİZİN İÇİN ÇOCUKLARI / İsmail SARIKAYA

33 EMMİOĞLU / Şakir MUSALLİ

34 ASIRLARI NEFESLENEN DİLDEN

Bedrettin KELEŞTİMUR

AKPINAR’I BİR SAYI DAHA BÜYÜTTÜK

İSMAİL ÖZMEL

Akpınar’ın her sayısının ayrı bir hikâyesi vardır. Bu sayının hikayesinde biraz Ankara, biraz Niğde rüzgarı var. Adeta yolu kısalttık desem yeridir. Öyle bir hava içinde yapılandı bu sayı. Yazı sıralamasında bazı gözden kaçan noktalar olduğunu söylemeliyim. Ama nasıl olsa dostlar kusurumuzu bağışlarlar diye düşünüyorum.

Güzel günler, dostlarla sohbetler bir özlem haline geldi, kitaplarla baş başa kalarak bu açığı kapatayım diyorsunuz ama boşuna sohbetin sıcaklığını ve tatminini yakalamak mümkün değil. Uzakları yakın eden duygular ve gayretler.

İnsanın her yeni duruma uymak gibi bir hasleti vardır. Akpınar’ın yayınlanması adeta tiryakilik gibi bir hal aldı, bazı sayıları biraz gecikerek yayınlansa da bize mutluluk veriyor. Kıymetli yazarlarımızın, şairlerimizin yazıları ve şiirleri en büyük desteğimiz oluyor. Onlara sevgi ve saygı, iyilik borcumuz var.

Posta giderlerindeki anormal yükseliş okuyucularımızın çoğuna ulaşmamızı imkânsız kılıyor. İşin başka zorlukları da var ama tiryaki imkan bulursa, imkanlarını bu yolda zevkle harcar misali Akpınar’ı yaşatmak istiyoruz.

Gelecek sayımızı Ziya Gökalp özel sayısı olarak çıkarmaya karar verdiğimizizi belirtmiştik.

Daha güzel sayılarda buluşmak dileği ile sevgi ve saygılarımı sunuyorum. Hoşça kalın, sağlıklıyla kalın.

TEŞEHHÜT MİKTARI GÖRÜŞTÜĞÜM ÜNLÜLER / ANLIK HATIRALAR - III

Saim SAKAOĞLU

Prof. Dr. Linda Dégh-
Vázsonyi Kimdir?

(18 Mart 1920 Budapeşte
- 19 Ağustos 2014

Indiana – Amerika
Birleşik Devletleri)

Macar asıllı Amerikalı
halk bilimi uzmanıdır.
Pázmány Peter Katolik
Universitesi'nden 1943 yılında mezun
olmuştur. Bir süre ülkesinde çalışır.
Indiana'da bulunan Bloomington
Üniversitesi'nden aldığı bir teklif üzerine
orada göreve başlar. American Folklore
Society üyesidir. Emekliliğinden sonra da
orada yaşar. Ortak çalışmaları olan
Endre Vázsonyi (1906-1986) ile
evlenmiştir.

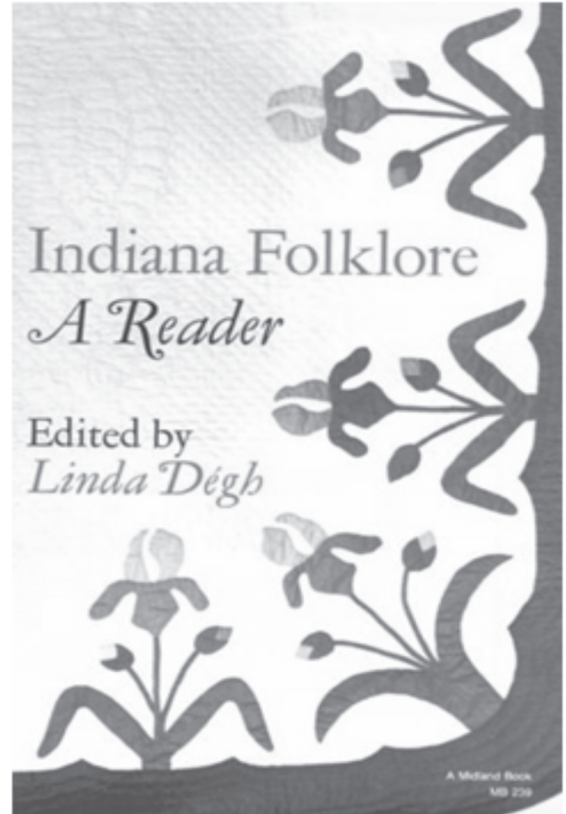
Halk anlatmalarından özellikle
efsaneler üzerinde yaptığı çalışmalarıyla
tanınır. Ülkemizde yayımlanan bazı
makaleleri Adem Koç, Selcan Gürçayır,
Zerrin Karagülle, vb. tarafından dilimize
kazandırılmıştır

22-26 Haziran 1981 tarihleri
arasında İzmir'de toplanan III.
Milletlerarası Türk Folklor Kongresi'ne
katılmıştı. Adını, Amerika Birleşik
Devletleri'nde iken çeşitli dergilerde
gördüğüm bu meslek büyüğümüzle

İzmir'de tanışmıştık. Ne
yazık ki kendisini tanıyan
benden başka iki kişi daha
vardı da toplantı boyunca
kendisiyle bizler
ilgilenmiştik. Bildirisi ve
basımı hakkında şu kısa
bilgiyi sunmak isteriz:

Prof. Dr. Linda
Dégh, "A Theoretical
Consideration and Definition of the
Legend in Contemporary Context", III.

Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, I. C., Genel Konular, Ankara 1986, 87-96. (Ankara Üniversitesi Basımevi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesi Yayınları: 17, Seminer, Kongre Bildirileri Dizisi: 20).

Doçentlik takdim tezi olarak 1977 yılında sunduğumuz, Anadolu-Türk Efsanelerinde Taş Kesilme Motifi ve Bu Efsanelerin Tip Kataloğu adlı çalışmamızda (Ankara 1980) kendisinden aşağıdaki şekilde söz etmiştik:

“Efsane üzerine yapılan çalışmalar son yıllarda bir duraklama devresine girmiş gibidir. Linda Degh, H. Jansen, Robert A. Georges gibi adları bu duraklamayı gidermeye çalışan efsane araştırmacıları olarak sayabiliriz.”(s.17)

Prof. Dr. Linda Dégh 1968 yılından 2004 yılına kadar pek çok ödül ve madalyaya layık bulunmuştur. Kendi eseri olan ve editörlüğünü üstlendiği pek çok eseri vardır.

Dégh, Linda. 1971. The 'Belief Legend' in Modern Society: Form, Function and Relationship to Other Genres. In American Folk Legend: A Symposium, ed. Wayland D. Hand, pp. 55-68. Berkeley, Los Angeles and London: University of California Press.

Dégh, Linda and Andrew Vázsonyi. 1971. Legend and Belief. Genre 4:281-304.

Dégh, Linda. 1974. The Memorata and the Proto-Memorata. Journal of American Folklore 87: 225-239.

Gelelim kendileriyle tanışmamıza... Cumhuriyetimizin 50. Yılı

şerefine, dönemin Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı Kültür Müsteşarlığı Ankara'da bir toplantı düzenlemeye karar verir: I. Uluslararası Türk Folklor Semineri, 08-14 Ekim 1973. Biz de, hayatımızın ilk bildirisini bu toplantıda sunduk: Formel Kavramı ve Türk Masallarında Benzer Durumlarda Kullanılan Formeller. Bildiriler ertesi yıl toplantının adıyla kitap bütünlüğü içinde bilim dünyasına sunulur. Bildirimiz 148-154. sayfalardadır. Bu toplantıda bildiri sunan en genç üç üye, Atatürk Üniversitesi'nden Dr. Umay Günay, Dr. Fikret Türkmen ile biz idik..

Bu toplantı öylesine başarılı olur ki gelecekte sınırlarını genişleterek bir kongre olarak düzenlenmesine karar verilir. Nitekim 1975'te İstanbul'da ilk kongremiz toplanır. Artık toplantı beş yılda bir yapılacaktır. Hedef Bursa 1980. Ancak süre azalınca bir karar alınır. Toplantımız, Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün doğumunun 100. Yılı şerefine 1981 yılına aktarılır. Günü gelince orada da toplanır ve bir sonraki toplantımız için İzmir'i kararlaştırırız: 22-26 Haziran 1981.

Özetler, kabul edilen bildiriler, toplantı yeri ve kalınacak oteller derken toplantı günleri kapıya dayanır. Biz de Erzurum yollarından İzmir'i fetetmek için yola çıkarız. Toplantının eli kulağındadır. Ancak acı bir haber bilim dünyasını derinden yaralar. Özbekistan'dan gelen iki meslektaşımız İzmir'in içinde geçirdikleri bir trafik kazası sonu hayatlarını kaybederler.

Toplantımız bu üzüntünün gölgesinde başlatılır.

Bazı toplantılarda, daha önce çoğalttıkları bildiri özetleri üyelere gönderilirken bazıları da toplantıya gelince verilir. Biz daima bütün programı dikkatle inceler, dinlemek istediklerimiz bildirileri işaretler, ondan sonra salonları arasında gelip gitmeye başlarım.

Programda yer alan yabancı bilginler arasında Linda Hanım'ın adını görünce sevinmedim dersem doğru olmaz. Adını bildiğim, özellikle efsane ile ilgili çalışmalarından haberdar olduğumuz bir ablamızı görecektim. Ama hangi yabancı hanım o idi?: Elbette yaşını başını almış olacaktı ama o özelliği taşıyan iki üç hanımefendi vardı. Artık bu hanımefendilerin yaka kartlarını okumaya çalışıyorum. Özellikle yalnız olanına dikkat kesiliyorum. Evet, o yalnız ablamız Linda Hanım'mış. Hemen kendimi tanıttım, kendilerini ad olarak bildiğimi söyledim.

Toplantımız, hatırladığım kadarıyla Konak'taki Atatürk Kültür Merkezi'nde idi. Salonlar. salonlar... Bu arada kendilerine yardımcı oluyor, salonunun yolunu tutuyoruz.

Ayrı salonlarda imişiz. Çay molası imdadıma yetişiyor. Pek sormadım ama kongre boyunca her gün gelecek miydi? Neyse, biz sınırlı zaman dilimi içinde sohbet havası içinde konuşuyoruz. Efsane... Benim özellikle üzerinde durmakta olduğum bu konu hakkında bilgi alıyorum. Kendileri de görüşlerini

aktarıyor.

Yeri gelmişken layık bulunduğu ödül ve madalyalardan bazılarını hatırlatıverelim:

1971: Fellow of the American Folklore Society.

1989: American Folklore Society: Centennial Recognition Award.

1991: Hoosier Folklore Society Achievement Award.

1993: International Society for the Study of Contemporary Legend Outstanding Contribution Award.

2002: Chicago Folklore Prize from the American Folklore Society for Legend and Belief: Dialectics of a Folklore Genre.

2003: Choice Outstanding Academic Book for Legend and Belief: Dialectics of a Folklore Genre.

2004: Lifetime Scholarly Achievement Award from the American Folklore Society

Bu arada üç ayrı ülke de onu ödüllendirmişti

1993: Folklore Fellows of the Finnish Academy of Sciences, Helsinki, Finland

1995: Sigillo D'Oro, Pitre-Salomone Marino Prize, Palermo, Italy.

1995: Ortutay Medal - The Hungarian Ethnographic Society Budapest.

(İlk yazımız için bk. "Teşehhüt Miktarı Görüştüğüm Ünlüler/Anlık Hatıralar - I", Akpınar, 17 (99), Mayıs-Haziran 2022.

Akpınar 105. İnci Enginün özel sayısına girmemiş bir yazı: (İnci Enginün'den ve Harika Durgun'dan özür dileriz.)

Prof. Dr. İnci Enginün
H. Harika Durgun

Prof. Dr. İnci Enginün'le 2000 yılında Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde yüksek lisansımı yaparken tanıştım. Kendisini kitaplarından, makalelerinden özellikle yeni Türk edebiyatı sahasındaki yetkinliğinden, otoritesinden gıyaben tanıyordum. Ege Üniversitesi'ndeki hocalarım (Ö. Faruk Huyugüzel, Rıza Filizok, Şevket Toker, Fazıl Gökçek), İnci Enginün ve kardeşi Mine hanımla beraber hemen her sene İzmir'e, bölüme davet ederlerdi. İnci ENGİNÜN Nisan-Mayıs aylarında Burhaniye'deki yazlığına gelir -ki hâlâ geliyor- oradan İzmir'e geçerdi. Bölüme geldiği zaman hocalarımız dâhil hepimizde bir heyecan, bir telaş olurdu. Dediğim gibi Enginün'le ilk tanışıklığım yüksek lisans tezimi hazırlarken oldu. Ö. Faruk Huyugüzel Hocam, yeni Türk edebiyatı sahasında yüksek lisans ve doktorasını yapan bütün öğrencilerini bölüm arşivinde bir araya getirmişti. İnci Hocamıza bizi tek tek tanıtıyor ve tez konularımızı açıklıyordu. Yüksek lisans tez konum, Servet-i Fünun yıllarında İzmir'de yayınlanan Muktebes dergisiydi. Enginün'e, derginin muhtevası ve yazarları hakkında bilgi verdikten sonra, bana derginin "İlan" sayfalarında ne tür haberlerin yer aldığını sordu. Açıkçası o zamana kadar "İlan" sayfalarına hiç dikkat etmemiştim. Çünkü

derginin arka kapak sayfasında çıkan haberler tebrik, kutlama yazıları olduğu için not almıyordum. Halbuki derginin çıkışını kutlayan yazılarda, devrin diğer süreli yayınlarına ve Aydın vilayetinin önde gelen simalarına, öğretmenlerine tesadüf ediyordum. Bunlar İzmir basın tarihi için önemli bilgilerdi. Bu vesileyle doktora tezimde elimden geldiğince dergi ve gazetelerdeki ilanlara dikkat etmeye çalıştım. Özellikle Ahmet Mithat Efendi'nin kitaplarının basım ilanları söz konusu olunca devrin gazetelerini altı ay süresince tekrar taradığımı hatırlıyorum. İnci Enginün'ün yönlendirmesiyle süreli yayınlardaki ilanların, edebiyat tarihi için ne kadar önemli olduğunu böylelikle idrak etmiş oldum.

İnci Enginün'le tanışmam açıkçası bana çok güzel kapılar açtı. Doktora tez süresince bilgisinden, tecrübesinden istifade ettim, tezimi tamamladıktan sonra özverili bir şekilde çalışmamı okuyarak önemli hususlara dikkatimi çekmişti. Özellikle Prof. Dr. Orhan Okay Hocam da - Allah gani gani rahmet eylesin- tezimin başından itibaren topladığım malzemeyi özenle takip etmiş, fikirleriyle bana yol göstermiş ve tezimi okuyarak olumlu eleştirileriyle çalışmama katkıda bulunmuştu. Her ikisine gönderdiğim bu metinleri hâlâ özenle saklıyorum. Onların

teşvikiyle, yönlendirmesiyle doktora tezim kitap haline geldiğinde (Ahmet Mithat Efendi ve Edebiyat, Dergâh Yay., 2015) İnci Enginün, “Sunuş” yazısıyla hem çalışmamı hem de beni onurlandırmıştı. Takdirleri için kendisine ne kadar teşekkür etsem azdır.

İnci Enginün için aslında “emekli” sıfatını kullanmak oldukça yanlış, onun yerine sadece “fakülteden ayrılmıştır”, diyebiliriz. Çünkü halen bir akademisyen olarak hem çalışmalarına devam etmekte, hem de meslektaşlarıyla - özellikle de genç meslektaşlarıyla - bilgisini, tecrübesini cömertçe paylaşmaktadır. Bunu sadece şifahi olarak yapmayıp gerek kitaplarının, yazılarının satır aralarında gerekse dipnotlarında araştırmacıları, çalışılması elzem konulara yönlendirmektedir. Ayrıca davet edildiği sempozyum ve panellere elinden geldiğince katılmaya özen göstermektedir. Aralık 2012’de Manisa Celal Bayar Üniversitesi’nde meslektaşım, arkadaşım Özlem Nemutlu’yla birlikte “Ölümünün 100. Yılında Ahmet Mithat Efendi Sempozyumu” düzenlemiştik. Açılış konuşmasını yapmaları için İnci Enginün’ü davet etmiştik. İnci Hoca, konuşmasından sonra bütün katılımcıların (Abdullah Uçman, Emel Kefeli, Fazıl Gökçek, Sabahattin Çağın, Yılmaz Daşcıoğlu, Erdoğan Erbay, Gonca Gökalp Alpaslan, S. Dilek Yalçın Çelik, Cafer Şen, Ünal Şenel, Özlem Nemutlu, H. Harika Durgun, Serap Aslan Cobutoğlu) bildirilerini dikkatlice dinlemiş ve not almıştı. Hiç unutmuyorum sempozyumun kapanış oturumunda her

birimizin ismini zikrederek bildirilerimizde eksik ya da aksayan hususları tek tek izah etmiş, bunların nasıl düzeltilip tamamlanacağını açıklamış, adeta hepimize “karne”lerimizi sözlü bir şekilde dağıtmıştı. İnci Enginün, ilmî, idealist tavrı bende hayranlık uyandırmıştı. Sonraki yıllarda bir araya geldiğimiz sempozyumlarda -“Ahmet Mithat Efendi Külliyyatı ve Neşir Problemleri Sempozyumu” (Ege Üniv., 2015) ve “Tefrikadan Kitaba” (Manisa Celal Bayar Üniv., 2022)- bildirilerimi hazırlarken çok heyecanlandığımı, bu heyecan ve stresle araştırmalarımı, okumalarımı artırdığımı, eksik ya da yanlış bir şey zikretmemeye hususi özen gösterdiğimi itiraf etmeliyim.

İnci Enginün’ün, ilmî bilgisinden istifade edenlerden biri de ben olduğumu söylemiştim. Doktoradan sonra doçentlik takdim tezi için konu arayışına girmiştik. Kendisini çalıştığım konularda görüşlerini almak için zaman zaman arardım. Zaten telefonu, evinin kapısı misafirlerine, meslektaşlarına her zaman açıktır. Kışın İstanbul’da, yazın Burhaniye’deki evine bizleri (Fazıl Gökçek, Sabahattin Çağın, Özlem Nemutlu, Şerife Çağın) daima davet eder. Konuşurken sizi dikkatle dinler; çalışmanızla ilgili hangi dergi, gazete veya kitap/kitaplara bakmanız gerektiğini tek tek sıralar ve gerekli açıklamaları yapar. Bu bakımdan İnci Hocamla telefonda ya da yüz yüze görüşürken defter ve kalemim yanımdadır. Bir görüşmemizde doçentlik çalışmama dair düşüncelerimden bahsetmiş ve konuyla ilgili tavsiyesine

başvurmuştum. İnci Enginün,, Türk edebiyatında Kitab-ı Mukaddes etkisinin önemli olduğunu ve bu konuda bir çalışma yapılmadığını söyledikten sonra “Bunu bir düşünün, eğer çalışmak istemezseniz haber verin. Konu, zayi olmasın.” dedi. Hocanın bu cümlesinde onun ne kadar sistemli, disiplinli olduğuna bir kez daha şahit oldum. İnci Hoca, konuyu söyler söylemez ilgimi çekmişti. Ancak şiir, hikâye, roman, tiyatroyla kapsamı oldukça genişti ve üstesinden gelip gelmeme konusunda tereddütlerim vardı. Fakat konuyu da çok sevmiştim. Önce Tanpınar’ın eserleriyle işe başladım, uzun soluklu bir makale yazacak kadar bir malzemeyle karşılaştım. Tabii bu süre zarfında İnci Enginün’e konu üzerinde çalışacağımı ve Tanpınar’dan başlayacağımı haber vermiştim yani konu, benimdi. Daha sonra Halide Edib’in eserlerini okumaya başladım fakat çıkan malzeme beni pek tatmin etmiyordu. En sonunda Yakup Kadri’de karar kıldım. Doçentlik tezimi yazarken İnci Hoca’dan bir telefon aldım. Mine Hocamız rahatsızlanmış, Burhaniye Devlet Hastanesi, Manisa’ya nakledilmesini uygun görmüş. Manisa’ya geleceğini haber veriyordu. Hastanede İnci Enginün’le karşılaştığımda oldukça yorgun ve bitkin görünüyordu ama metanetini, soğukkanlılığını hep korudu. Mine Hocam, iki gün yoğun bakımda kaldı. O zorlu bekleyiş saatlerinde bile

çalışmamın gidişatı hakkında benden bilgi aldı ve yine idealist akademisyen tavrıyla “Kitabınıza şöyle bir giriş yapın” diyerek bana bir paragraf yazdırdı. Bunu, kitabımın Önsöz’ünde görebilirsiniz (Kitab-ı Mukaddes’in Gölgesinde Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Dergâh Yay., 2019). Ne yazık ki Mine Hocamızın ömrü vefa etmedi. Güzel yemekler yapıp bize sofrasını açan, bizi güler yüzüyle ağırlayan, sohbetlerimize ortak olan, nükteleriyle bizi güldüren Mine Hocamızın vefatı, bizi olduğu kadar İnci Enginün’ü de çok üzse de hoca, oldukça metin davrandı ve sabrını, sükûnetini hep muhafaza etti. Bu vesileyle Mine Enginün Hocamızın ruhu şad olsun...

İnci Enginün, paylaşımlarıma baktığımda onun “ideal öğretmen” tavrı ve insani değerlerinin bende ağır bastığını görüyorum. Merhum Prof. Dr. Nadir Devlet, İnci Enginün’den bahsederken “Türkiyat’ın İnci’si” tabirini kullanmıştır (İnci Enginün Kitabı, Dergâh Yay.). Hocamıza atfedilen bu sıfat oldukça manidardır. Hem yeni Türk edebiyatı sahasındaki çalışmaları Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırma ve Uygulama Merkezi’ndeki faaliyetleri hem de yetiştirdiği öğrenciler onu değerli kılmaktadır.

Sayın Enginün, beni bir öğrenciniz gibi gördüğünüz ve desteğinizle, teşviklerinizle bana bunu hissettirdiğiniz için size minnettarım. Sağ olun, var olun..

KÜLTÜRÜ DE, KONSEYİNİ DE BİTİRDİK

Mehmet Cemal ÇİFTÇİGÜZELİ

Yazık oldu 13 yaşındaki gencecik Kültür Konseyi Derneği'ne.

Kendi yağında kavruluyordu. İstanbul Beşiktaş Barbaros Bulvarı'ndaki merkezinde Salı akşamları yapılan etkinliğinde uzmanlar, dünya, evren, memleket ve millet meselelerini masaya yatırıp değerlendiriyordu. Bir akademi gibi çalışıyor, hizmet veriyordu. Yapay Zeka'dan Musikiye, Türk Dünyasından Balkanlara, eğitimden kültüre, şehre, çevreye, topluma kadar her konu konferansla, sempozyumla, sohbetle, kitapla, filmle değerlendirilerek yansıtılıyordu.

Çünkü "kimliğimizi oluşturan, tarihten süzülüp gelen, günümüzden geleceğe uzanan, maddi ve manevi değerler bütünü kültürümüzdür. Herhangi bir sınıra bağlı kalmaksızın tarihimize mekan teşkil eden, kültürümüzle etkileşim içindeki her yer kültür değerlerimizin coğrafyasını oluşturur. Kültür Konseyi Derneği kültürümüzü oluşturan bütün unsurların, dünya üzerinde yayılan kültüre, coğrafyamızın sathında tespiti, korunması, tanıtımı ve günümüz değerleriyle ifade edilerek gelecek nesillere aktarılması amacı ile" kurulmuştu.

İNSANI VE ÇAĞI ÖNCELEYEN SİVİL TOPLUM

Maddi imkânsızlıktan dolayı kendini feshetme kararı aldı. Sadece mütevazı yerin kirası 30 Bin TL olmuştu. Diğer masraflarla bu rakam katlanıyordu. Resmi ve özel girişimler sonuç vermedi. Cumhuriyetimizin 100. ve Türkiye Yüz Yılı'nın ilan edildiği günümüzde "Bir kişiye tam dokuz, dokuz kişiye bir pul"un verildiği bir zaman dilimi algılandığında bazı dernek ve vakıflar yıllardır bal ay'ı yaşarken, sadakati değil, liyakati, üretimi, paylaşımı, insanı ve çağı önceleyen sivil toplum kuruluşları sıkıntıya girdi. Böylece hayat pahalılığı, zamlar, enflasyon; bağımsız, kültür, sanat, medeniyet hareketine endeksli sivil toplum kuruluşlarını da vurdu. Kültür Konseyi Derneği de bunlardan biriydi.

Devlete ve millete hizmette örnek bir bürokrat, aydın ve sivil girişimci Kültür Konseyi Derneği Başkan Dr. Metin Eriş bir çağrı yaparak üyelerini topladı. Durumu anlattı. Üyeler de yönetimin derneği kendi kendini feshetme kararını o gün orada öğrendi. Prof.Dr. Kenan Gürsoy ve diğer konuklar kulaklarına inanamadı, hayretleri içinde kaldılar.

İlk konuşmayı yapan Metin Eriş, Kültür Konseyi'nin 93 kitap, 350 kitapçık

neşrettiğini, Türk Dünyası Kültür Başkenti ilan edilen başta Eskişehir ve Kastamonu’da birkaç gün süren sempozyumlar gerçekleştirildiğini, çoğu kentte (Ankara, Amasya, Cizre, Edirne, Malatya, Sakarya, Şanlıurfa, Tekirdağ vs) şehir ve kültür toplantıları yaptığını anlatarak üyelere söz verdi. Her konuşmadan sonra da Metin Eriş kısa kısa açıklayıcı bilgiler verdi. Sonrasında her biri ayrı ayrı kıymet olan katılımcı hocalarımız Cumhuriyetimizin 100. Yılında görüşlerini aktardı. Oturumumuz böylece başladı.

ÖKTEM DİYORKİ

Prof. Dr. Niyazi Öktem, dünyaya Mustafa Kemal Atatürk ve Gandi’nin damga vurduğunu, tasarruflarının hala toplumlara yansıdığını, bir ülkenin cemaat, tarikat, tekke ve zaviyelerle kesinlikle yönetilemeyeceğini, eğitim ve sosyal düzenlemelerin çağa uygun yapılması gerektiğini anlattı. İslam coğrafyasında bir zamanlar Abbasi ve Endülüs Müslümanlarının ilimde çok ilerde olduğunu belirten Prof. Dr. Niyazi Öktem, batıya yansıdığını, ancak bugün yerlerde süründüğünü anlattı ve savaşçı devletlerde ilim olmayacağını vurguladı.

Dr. Metin Eriş araya girdi ve “1950 ve 60’lı yıllarda liselerde olgunluk sınavı vardı. Bitirme imtihanları yapıldı. O yıllarda okuma yazma oranı fazla değildi ama bugün okuma yazma oranının %95 olduğu ülkemizde okuma oranı yok denecek kadar dibe vurdu. Daha önceki eğitim-öğretim kaliteliydi” dedi.

KİŞİ VE KURUMLARI TANIMAK

Dr. Metin Eriş bana söz verdi

Kültür Konseyimizin bu son toplantısında. Dedim ki “Sanırım 1968 yılı idi. Bugün gazetesinde çalışıyordum. Gazetemizin patronu Mehmet Şevket Eyiğ’nin canının çok sıkkin olduğunu gördüm. “Ağabey hayırdır!” dedim. O yumuşak ama serzenişli diliyle “Gazete yarın çıkmıyor. Çünkü kâğıt alacak beş kuruluşumuz yok. Yüreğim çiz etti. Çünkü Bugün, o yıllarda maneviyatçı görüşün önemli sesi idi. Gazetemiz yayınlanmazsa ben de cemiyetin çok ciddi sıkıntılar içine gireceğine inanıyordum. Böyle bir şartlanmışlığım vardı. “Ne yapılabilir?” diye sordum. Bana döndü ve dedi ki “Senin Kapalı Çarşı’da çok sayıda hemşerilerin var, hepsinin de hali vakti yerinde. Onlardan bir haftalığına gidip borç iste.” Bu hatırlatma üzerine koşarak çarşıya gittim. Kimseden borç istemediğim gibi, Bugün Gazetesi birkaç aydır benim ne maaşımı veriyor, ne de sosyal güvencemi sağlıyordu? Sözleşmem ve sarı basın kartım yoktu. Gazetemi bile para ile alıyordum. Hemen Kapalı Çarşı’nın girişinde ağabeyiyle birlikte kebabçılık da yapan meslektaşım Muin Nursen Eriş’e koştum. Yoktu. Ağabeyi Metin Bey vardı. “Ne için Muin’i aradığımı” sordu. Anlattım. Bana gayet nazik ifade ile “Şevket Beyden git sor bakalım, borcunu ne zaman ödeyebilir?”. Gazete çok yakındı, Nuruosmaniye Caddesi, Cağaloğlu Meydanına çok yakındı. Yeşilay binasındaydı. M. Şevket Eyiğ “Basın İlan Kurumundan ödeme gelince hemen ödenir” cevabını aldım. Koşarak Yine Metin Eriş Ağabeye gittim. Borcu senetsiz sepetsiz aldım ve getirip Şevket Beye verdim. M.Şevket Eyiğ tebessüm bile

etmedi. Bunun her insan için bir vazife gibi olması gerektiğini vurgulayan bir lisan-ı hal içinde parayı aldı. Gazete yayınlandı. Ödemeyi bir hafta değil de bir ayda ancak geri iade edebildi. Şunu fark ettim bu olayda, Metin Eriş kişi ve kurumları çok iyi tanıyordu, böylesi ilişkilerde heyecana ve hamasete yer yoktu. Demem o ki tefekkürün ve idealizmin yanında insana yatırım yapmak önceliğimiz olmalıydı.

Bu olaya ek olarak gerçekleştirdiğimiz ulusal ve uluslararası sempozyumlardan da örnek verdim. Berlin'deki bir etkinliğe Türkiye'den kamu desteğiyle 12 kişi gidip, etkinliği 6 kişinin izlemesini, Hive Urganç Üniversitesi'nde gerçekleştirdiğimiz uluslararası bir programa Büyükelçilikten kültür yahut eğitim ataşesinin veya görevlendirilecek bir başkasının bile davetli olduğu halde gelmediğini anlattım. Ayrıca çizgide Kazan'daki programa iştirak edemeyen Moskova Büyükelçimizin konsolosluk raporuna dayanarak etkinliğimizi takdir ettiğini, vakfımıza kaynak aktarmak için Dış İşlerine yazı yazıp yönetimimiz yüreklendirdiğini hatırlattım. Hangi makam, unvan, imkan içinde olunursa olunsun insana yatırım yapmadıkça böylesi örneklerin artarak devam edeceğini söyledim. Çünkü her şey insan için.

İNSANA YATIRIM VE EĞİTİM

Gazeteci kökenli Prof. Dr. Süleyman Doğan eğitimin ideolojik tasarımlı olmaması gereği üzerinde durdu, 2. Abdülhamit'in ülkede en büyük eğitim reformunu gerçekleştirerek yeni okullar açtığını, günümüzde ise eğitimin karmakarışık olduğunu, her yeni bakanın

müfredat değiştirdiğini, azınlık veya yabancı okulların da sorun olduğunu, Tevhid-i Tedrisat kanununun bir kırılma dönemi yaşattığını söyledi, Harf Devrimi ve Köy Enstitülerinin önemini vurguladı. Prof. Süleyman Doğan İngiliz Casusu Lavrens'in Osmanlıyı parçalamak için Müslüman ahalinin arasına karışarak, toplumu etkilendiğini söyledi ve teheccüt namazı bile kılarak fitneyi büyüttüğünü anlattı. Eğitimin hala ideolojik bir yapılanma içinde bulunduğunu belirten Prof. Doğan, kendisinin bir imam hatip mezunu olduğunu belirterek, ancak sayıları her geçen gün artan İmam Hatip Okulların ilerde böylesi bir eğitim politikasıyla kapanma tehlikesiyle karşılaşabileceğini ileri sürdü.

Metin Eriş, kendisinin de İstanbul'da Galatasaray ve Saint George Avusturya lisesi gibi bir yabancı okuldan mezun olduğunun altını çizerek bu mekteplerin öyle anlatıldığı gibi de olmadığını anlattı.

Sonra Prof. Dr. Niyazi Eruslu da anlatılanların çoğuna katıldığını belirterek, liyakat, üretmek ve çok çalışmanın önemini üzerinde durdu.

EMİR "OKU" YAPILAN OKUMAMAK

Giresun'un bir köyünde doğup büyüdüğünü hatırlatan Prof. Dr. İbrahim Balcıoğlu ise "Cumhuriyet olmasaydı, ben bugün bir akademisyen olamaz, köyümde yaşıyor olacaktım. Cumhuriyetimizin elbette bazı eksiklikleri var ama her şeye rağmen iyi noktadayız. Çünkü Cumhuriyet bizleri dönüştürdü," diye değerlendirdi günü.

Yazar Oğuz Çetinoğlu ise mükemmel olmak için eksiğimizin

bilinmesi gerektiğini, tarafları birbirine çekiştirerek sonuç alınamayacağını, eğer Cumhuriyet kurulmasaydı devletsiz kalınacağını, Türk Dilini kaybederse vatanımızı da kaybedebileceğimizi savundu ve “en büyük noksanımız okumamak” dedi.

Konuklar arasında Gebze ve Dilovası’ndan gelen konuklar da vardı. Ahmet Gürdalı da görüşlerini paylaştı. Kültür Konseyi Derneği ve Metin Eriş’in isminin Dilovası ve Gebze’de kütüphaneye verileceğini, bu amaçla dev bir kütüphane kurulduğunu, bütün kitapların da oraya bağışlandığını anlattı. Bu konudaki gayretleri için de Gazeteci İsmail Kahraman’ın kulağı çınlatıldı.

Öğretim Üyesi Fethi Murat Doğan ise Kültür Konseyinin hep birleştirici ve üretici olduğunu söyledi.

Metin Eriş de Türkiye’de manayı ve maddeyi birbirine yaklaştıracak, hatta birleştirecek aydınlara ihtiyaç olduğunu, çok kötü bir zaman diliminden geçildiğine dikkat çekti.

EMEĞİN VE EMEKÇİNİN HAKKINI VERMEK

Prof. Dr. Şafak Ural da “Dünyanın gittiği bir yer var. Bu gidişin ve dönüşün farkındayız. Sorunlarımızı da biliyoruz. Bu dönüş e ayak uyduramazsanız çözülürsünüz, çözülüyoruz. Türkiye, Mustafa Kemal Atatürksüz ve Dinsiz olamaz. Kültür Konseyinin kendini feshetmesine üzgünüm.” dedi

Metin Eriş bu konuşmaya da cevap verdi. “Yıllar önce Kocaeli’nden İstanbul’a yürüyüşe geçen işçi konfederasyonu üyeleri, 15-16 Haziran 1970 eylemiyle çoğu sektörü ve fabrikayı etkiledi. Hepsisi

zarar gördüler. Ancak tek Sümerbank ayakta kaldı. Çünkü emekçinin hakkını veriyor, hukukunu koruyordu. Sümerbank’a hiçbir şey olmadı, tam tersi büyüdü, büyümeye devam etti.

BİR BÜYÜK ELÇİNİN ANLATTIKLARI

Prof. Dr. Büyükelçi Kenan Gürsoy, tarihi bir dönemden geçildiğini, Mehmet Çiftçigüzeli arkadaşımızın hatırlattığı gibi insanı öncelememiz gerektiğini, dolayısıyla felsefe eğitiminin bulunla öne çıktığını, sosyal bilimlerin ve konuların yıl boyunca konuşulması icap ettiğini, bilinçli hareket edilmesi gerektiğini, dolayısıyla tefekküre ihtiyaç duyulduğunu, yeni bir düşünce iklimi oluşturulması hususunu hatırlattı.

Mehmet İzzet Efendi’nin “bize fasulye değil, demirci lazım” olayını hatırlatan Prof. Dr. Kenan Gürsoy, “Medeniyet evrenselliğe açılmalı; var oluş ve kendini yeniden inşa var ise kamu için önem arz eder. Temel kültürdür. Mustafa Kemal’in ilk kurduğu fakültenin adı Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesidir. Dil, tarih ve coğrafya milletler için önemlidir. Özgün medeniyet buradan çıkar. Medeniyeti hümanizm olarak görebilenler de olabiliyor. Medeniyet dil, tarih ve coğrafya üzerinden olursa medeniyettir. Medeniyet bir yere hapsedilmemelidir. Şahsiyet ve çalışmak öncelikli olmalı, evrensellik de bir projenin öznesidir.” Dedi.

Bu açıklama üzerine Metin Eriş “Bu işte, sayın hocamızın anlattığı husus Aydınlar Ocağı’nın Türk İslam Sentezidir. Ama bazıları bunu sulandırdı, mizah konusu yaptı. Doğrusu ise Türk -islam Sentezi günümüz için bir yeni medeniyet inşasıdır.

ADIM ADIM ANADOLU

İstanbul Üniversitesi'nden Prof. Dr. Birsal Küçüksipahioğlu, "Temel ailedir. Çünkü biz Türk-İslam kültüründen geliyoruz. Tarihimize bakalım, bir zamanlar Doğu Roma İmparatorluğu Göktürk Devletini önemseydiğinden elçi gönderiyor. Batıyı etkileyen, kurumlarını yenileyen Endülüs Medeniyeti de bir İslam kültürüdür. Günümüze gelince batıya hayranlık toplumu etkiliyor. Yarıştırıyor. Bu da insanın kendini farklı yerlerde görmesinden kaynaklanıyor. Cumhuriyet insanımıza ve toplumumuza çok şey kattı. Bugün eğitimimiz kalitesiz. Eğitimde kalite halk ile örtüştürülerek gelişir." Diye konuştu.

Metin Eriş her konuşmacıdan sonra kendi görüşünü ve yorumunu aktardı. Bu defa da şöyle dedi "Babama yurt dışı tecrübesi kazanmak için Avrupa gideceğimi söyledim. "Olur" dedi. "Tek şartım önce Anadolu'yu şöyle bir gez, dolaş, toplumunu tanı." Ben de kabul ettim. Trenle Ankara'dan bir arkadaş grubu ile yola çıktık. Kompartımana bir köylü geldi selam vererek. Sohbeta başladık. Ben durumu anlattım. Bunun üzerine bizi kendi ineceği durakta indirdi, evine götürdü, hanımına "Tanrı misafiri var" diyerek yatak yorgan hazırlattı. Önce korkmuştuk, ama sonra Türk insanının konukseverliğine ve sevgisine şahit oldum. Bu benim hayatında önemli bir yer işgal etti."

Sosyal Antropolog Prof. Dr. Gülçin Anmaç da Kültür Konseyinin feshine çok üzüldüğünü, yeni hizmetlerin derneği beklediğini, konseyin devamının şart olduğunu yorum ve sorularla açmaya çalıştı.

EL VERMEDEN GİDİLMEZ

Kültür Konseyinin bir başka lokomotif Şadi Polat da bir zamanlar ülkemizi ve batıyı meşgul eden şark meselesinin (oryantalizm-batının doğuya bakışı ve oksidantelizm doğunun batıya bakışı) çok konuşulması gerektiği üzerinde durdu ve eğitimcilerimizin eğitilmesi gerektiğini hatırlattı. Türklerin Anadolu'ya 1071 Malazgirt Savaşı ile gelmediğini savunan Şadi Polat Müslüman Türk Devleti olarak geldiğini, o sırada Anadolu'da yaşayan din ve inançları farklı, ancak kültürleri aynı olan diğer kavimler ile buluşup kaynaştıklarını, bugüne kadar da devam ettirdiklerini bildirdi.

Yılların Kültür Konseyi Derneği Çalışanı Tülay Tecirli Hanımefendi ise bu sivil toplumu kuruluşundan, başkan ve üyelerinden, hatta konuklarından çok şey öğrendiğini belirterek şunları söyledi; "Rize'de Tefik İleri Sempozyumunda idim. Rasim Cinisli Bey de oradaydı. Beni Kültür Konseyine tavsiye etti. Dedi ki "Metin Eriş, çok çalışır, ama ne yorur, ne yorar. "Gerçekten Metin Bey ile keyifle çalıştım, çok şey öğrendim. Bir defasında Rasim Cinisli Beye çay, ikram etmiştim. Çayı sevdiğini biliyordum. İkincisini verecektim "Ben sonra alayım" dedi. Çünkü çay iyi demlenmemiştir, demlenmesini böylece kendisine yakışan bir letafetle bana hatırlattı. Ben buradan el vermeden gitmem" şeklinde konuştu.

Bugün için Almanya'da hayatına devam eden İş adamı, önemli müteşebbis, Türk Sanat Müziği ve Sanatı hamilerinden Ömer Faruk Berksan'ın mesai arkadaşı, özel kalem müdürü ve Kültür Konseyi Derneği Yönetim Kurulundan Halil Kütük

de Çamlıca Vakfı'nın Kültür Konseyi Derneği'ne hep destek olduğunu, bu katkının yıllarca devam ettiğini anlattı ve "Ancak üyelerimizin yeterli duyarlılığa sahip olmadığını gördüm, yaşadım. Ama bugün bütün güzel insanlarımız burada, mutluluk verici bir gelişme, harika bir şey" dedi.

EVLİ EVİNE, KÖYLÜ KÖYÜNE Mİ?

Toplantı üç saatten fazla sürdü. "Müzakerelerin zemini hazırlanmalı" diyen Kültür Konseyi Derneği Başkanı Dr. Metin Eriş'e Prof. Dr. Birs el Küçüksipahioğlu çiçek verdi. Sonra resim çektirdik, vedalaştık. Evli evine, köylü köyüne gitti. Kültür Konseyi Derneği de tarihe karıştı. Artık bu toplantıya katılan her konuk manen tek başına da olsa bir sivil toplum kuruluşu temsilcisi ve Kültür Konseyi Derneğidir. Öte yandan dostluklarımız, fikri üretimimiz, paylaşmamız, dayanışmamız artarak sürecek, çünkü buna mecbur, hatta mahkumuz. Onlarca Dr. Metin Eriş yetiştirmek, insana yatırım yapmak boynumuzun borcu. Kültür Konseyi Derneği münevverlerimizin, ülke ve toplum yönetiminde sorumluluk alan ve alacak olan kıymetlerimizin nefes aldıkları, ufuk gösterdikleri, birikimlerini yansıttıkları, müzakere ettikleri bir zamanların İstanbul'daki Marmara ve Küllük gibi bir aydınlar mahvili idi, karanlıkların üzerine gidilen bir aydınlık mahvilidi.

Peki Dr. Metin Eriş(1936 -Gaziantep) kimdi?

GAZİANTEP-İSTANBUL-ANKARA-KOCAELİ HATTI

Yelkovanın Uçundan Düşen Takvim Yaprakları adlı kitabıyla iki cilt halinde hatıralarını yayınlayan, 14 kitabın yazarı Dr. Metin Eriş İstanbul İTİA mezunu. Çeşitli okullarda yabancı dil, matematik, ticaret dersleri ve işçi sendikalarında eğitim verdi (1963-1969). Ticaret ve Sanayi Bakanı Mehmet Turgut'un özel kaleme müdürü oldu (1972). İÜ İktisat Fakültesi Siyaset İlmi Kürsüsünde doktora yaptı. BASF-Sümerbank Türk Kimya Sanayi AŞ Genel Müdür Yardımcısı olarak çalıştı. Emekli oldu (2000) ve iki yıl daha aynı şirkette müşavirlik yaptı. Çok sayıda sivil toplum kuruluşunda görev alan Dr. Metin Eriş bütün Türkiye'yi dolaşarak vatan topraklarını tanıdı, toplum ve hayatla yüzleştirdi, yazmayı tutku haline getirdi, iç dünyasını yeniden şekillendirdi, yurt içi ve dışı tecrübeleri kazandı, bir dönem ülkeye damgasını vuran Aydınlar Ocağı ve Türk Kültürüne Hizmet Vakfı'nın kurucuları arasında yer aldı, görevi dışında sosyal faaliyetlere hep öncelik tanıdı, yabancı ve diğer şirketlerde yöneticilik yaptı, yeni yüzyıla doğru çok yönlü arayışlarını artırdı, Türk Dünyasını ve özellikle Bulgaristan Türklerini yakından tanıdı, bataklıktan bile gök yüzünde parlayan yıldızları fark etti; çöküş, düşüş ve tevekkül üçgeninde hayatının sürdürdü, sürdürüyor. Yorulmak bilmeyen bir aşk ve vecd içinde hala çalışıyor, fikir ve eser üretiyor, dün işe başlamış gibi mesaisini hiç aksatmıyor.

DÜNYA NEREYE GİDİYOR

Arslan TEKİN

İsmail Özmel (1933 doğumlu), kendisini doğup yetiştiği iline adanmış, hukukçu, şair, yazar. Prof. Dr. Nâzım Hikmet Polat onun yazı dünyasını şu cümlelerle özetler:

“Özmel’in tabiata bakışı bana “Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi’nin ustası Ziya Osman Saba’yı hatırlatıyor. Kainâtı adeta bir çocuk gözüyle seyretmek! Her durum ve nesneyi mutluluk vesilesi saymak, hulâsa yaşama sevinci... İşte ikisinin müşterek tarafı. Fakat Özmel’in başka bir sihirli küresi var ki orada zaman zaman tarihe, tarihi değerlere kapı aralanıyor. Dede Korkut’un sesini duyan şair, bazen Niğde’nin sokaklarını, tepelerini, bazen uzak diyarları dolaşıyor; ama daima “Türkçenin Rüzgarında Mutlu Saatler” yaşıyor, yaşıyor.”

İsmail Özmel, şiir ve yazılarında Anadolu’yu yudum yudum ruhuna katar. Onu okumak Anadolu’yu okumaktır.

Son iki kitabından bahsedeceğim: Çıkış Yolu-Siyaset Francis Fukuyama’nın “Tarihin Sonu ve Son İnsan” Adlı Eserine ve Türkiye’nin Sorunlarına Eleştirel Bakış” (Korkut Yayınları, 288 s.) ve “Dünya Nereye Gidiyor” (Korkut Yayınları, 238 s.)

70’e yakın kitaba imza atan İsmail Özmel, fikrî-edebî Akpınar dergisinin de yayıncısı.

İsmail Özmel, Çıkış Yolu’nun

“Sunuş”una “Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin bulunduğu sıkıntılı durumdan kurtulması ve demokrasi geleneğine dönmesi ve ülkenin daha güvenli ve daha huzurlu bir hâle gelmesi için, uzun zamandır düşündüğüm çözümleri sunmak gayesi ile bu satırları yazmaya başladım.” cümleleriyle girer, ardından Fukuyama’dan neden bahsetme ihtiyacı duyduğunu açıklar:

“Aynı zamanda ABD’li siyaset bilimci Francis Fukuyama’nın ‘Tarihin Sonu ve Son İnsan’ adlı eseriyle ilgili düşüncelerimi sunmak böylece sadece Türkiye’ye değil dünyaya da bakarak, bir değerlendirme yapmayı da gerekli gördük. Meseleleri sadece Türkiye açısından değil aynı zamanda yakın ve uzak komşu devletler, çağın getirdikleriyle birlikte bakmak, genel çerçeve içinde göze batan noktaları öne çıkararak bir bakış, bir yorum sergilemek istedik.”

İsmail Özmel, “Tarikat Müftülük Onaylı” başlığı altında tarikatlar meselesine de giriyor, önemli bir noktaya işaret ediyor:

“Bir şeyhe bağlı dini yapılar insanı düşünmeye sevk ediyor. O kişi hakkında bilgi sahibi olmayan bir insan, durup dururken böyle bir camianın içine girmez. İbadet edecekse evi vardır, mahallede mescit, meydana cami var. İslam’ı

öğrenmek istiyorsa Diyanet'in yayınları vardır, üniversitelerin yayınları vardır.

Belki bir vesile ile müritlerin anlatım sahaları içine düşmüş ve anlatılanların etkisinde kalarak katılmıştır. İkrâm ve beraberlikler kaynaştırmış ve insan yavaş yavaş bir farklı çevrenin insanı olmuştur. Buraya kadar mesele yok. Yalnız ülke içte ve dışta bir zorlama ile karşılaşır, yöneten ekibin yönü nasıl olur ve nereye doğru olur, bunu ülkeyi seven ve düşünen herkesin aklından çıkarmaması gereken bir imtihan sahasıdır.

İkinci nokta yöneten kadro cemaatin ne kadarını istediği yöne yönlendirebilir?

Üçüncü ve en önemlisi, Türkiye'ye ve Türk milletine bağlılığı ne kadardır?"

Sorunun cevabını ben vereyim: Kişi bağımsız düşünemez. Şeyh neye ne kadar inanıyorsa, ona bağlanan da o kadar inanıyordur.

Bir cemaatin kanlı darbe teşebbüsünde örneği görülmüştür!

İsmail Özmel, diğer kitabı "Dünya Nereye Gidiyor" da denemelerini bir araya getirmiş.

"Dünya İnsan İdraki ile Vardır" başlığı altındaki şu satırlar, iç dünyamızda bir pencere açıyor:

"Dünya insan idraki ile vardır. Yalnız dünya değil evren de aynı kaderin ortağıdır. Ortaklığı ortaya koyan insanın

anlayışı ve sezişidir.

Canınınız kahve istediğini sezen eşinize bu duygu nasıl ulaşmıştır? Bir annenin uzaktaki çocuklarının coşkusuna veya üzüntüsüne ortak olduğunu hissettiği zamanlar olmuştur. Malum oldu derler. Bu duyguyu anne kalbine ulaştıran sebep hakkında bir şey söylenebilir ama şu tek gerçektir diyebilir miyiz? Kalpten kalbe akan duyguların hesabına daha sıra gelmedi. Şimdi tahrip olan hücre duvarlarının iyi bir uyku esnasında kendi kendini nasıl onardığını öğreniyoruz. Bilim, hücrenin içinden insana yeni şeyler, yeni bilgiler ve bulgular sunmakla meşgul.

Kamuoyu gittikçe önem kazanıyor, liderler, yazarlar, düşünce adamları bu algı ortamına birtakım düşünce tohumlarını atıyorlar ve sonuçta genel kanaatin kendi tarafına ağmasını, kendisine arka çıkarmasını ve haklı olduğunu sanmasını istiyor. İfadeler farklı ama sonuçta benim taraftan, benim gözümle baksın olaylara diye bir algı beklentisi var. İnsan gerçekten daha çok, kendi değerlendirmesinin öne çıkmasını istiyor. Bu çabanın devamında konuşmacının insanlardan bir istediği olduğunu veya olacağını hemen anlıyorsunuz."

Değerlerimizi bilelim.

NIĞDE ALTAY TÜRKLERİYLE İLGİLİ BİR KİTAP : ALTAY TÜRKÜLERİ VE MUSİKİ FOLKLORUMUZ

Nail TAN

Kültür ve Turizm Bakanlığının “Cumhuriyetimizin 100. Yılı” kutlamaları çerçevesinde 11-14 Aralık 2023 tarihleri arasında Ankara’da düzenlediği X. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi’nin Meyra Palastaki açılış töreninde kongreye yurt içinden ve dışından katılan 200’ü aşkın Türklük bilimci, halk bilimciyle bir araya gelmek şansını yakaladık. Söz konusu kongrelerin birincisini 1975’te İstanbul, ikincisini de 1981’de Bursa’da düzenleyen kuruluşun (KB MİFAD) sorumlu yöneticisi olarak, 10. Kongre’de bulunmak, büyük bir şans ve onur verici bir olaydı. Açılış konuşmalarından sonra “Cumhuriyet’in 100. Yılında Türk Halk Kültürü” konulu panelde çağrılı altı konuşmacıdan biri olmamız, öğleden sonra da değerli müzikolog, Kastamonulu hemşehrim, İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Öğretim Üyesi Dr. Süleyman Şenel’in de bildiri sunacağı salonda; “THM Alanında Yayımlanmamış Bir Araştırma (1973): Sonuçları, Önemi” başlıklı bir bildiri sunmanın (parkinsonun tüm sallama, devirme çabalarına rağmen) keyifli anlarını birlikte yaşadık. Konuşmamızın sonunda, çok az yerde bulunan araştırmamızın bir kopyasını kendisine zevkle armağan ettik. Süleyman Bey ise her Ankara seyahatinde olduğu gibi bu

Kongre’ye de boş gelmemiştii. Sabahki ilk karşılaşmamızda yeni kitabını vermişti zaten:

Muzaffer Sarısözen; Altay Türküleri ve Musiki Folklorumuz, Notlandırıran ve Baskıya Hazırlayan Süleyman Şenel, Ankara 2023, 558 s. KTB Yayınları: 3750, Sanat Eserleri Dizisi: 495.

Dr. Şenel’in, Türk halk müziğinin büyük emektarı M. Sarısözen hakkındaki dev eseri Muzaffer Sarısözen: Türk Halk Müziği ve Oyunları Hakkında Yazılar, Röportajlar, Anılar, Ardından Yazılanlar, Belgeler, Notalar (İstanbul 2018, 1064 s.) üzerinde Kastamonu gazetesindeki köşemizde “Dr. Süleyman Şenel’in Anıt Eseri: Muzaffer Sarısözen” başlıklı (7 Kasım 2018, s.2) bir yazı yayımlamış, eserintanıtımını yapmıştık.

Yeni kitabının orijinalini 1987 yılında Sarısözen’in kurduğu H.Ü. Devlet Konservatuvarı Folklor Arşivinin tozlu raflarında görmüş, müdürlüğün izniyle fotokopisini almıştı. Sarısözen tarafından yazılıp düzenlenip bastırılmak üzere Konservatuvar Müdürlüğüne 1961 yılında teslim edilen içinde 39 nota, 7 fotoğraf ve iki çalgı çizimi bulunan, daktilo ile yazılmış 69 sayfadan ibaret Altay Türküleri ve Musiki Folklorumuz adlı kitap, 3 Ocak 1963 tarihinde Sarısözen’in vefatı üzerine “rafa kalkmış”, gün ışığına çıkmak için Dr.

Süleyman Şenel ile 2023'ü (100. Yıl) beklemek zorunda kalmıştır. Kazak/Altay Türkçesi türkü sözleri, Sarısözen'in Arap alfabesiyle aldığı notlar, izinler, yayınevi bulma çabaları dolayısıyla Dr. Şenel'i bir hayli yoran kitap, nihayet içeriğinin çevresindeki kültürel birikimle birlikte Kültür ve Turizm Bakanlığınca (Orijinali şu an Millî Kütüphanede bulunmaktadır.) nefis bir tasarım ve baskıyla, tıpkıbasımıyla birlikte yayımlandı. Ankara'ya kitap dolayısıyla kaç seyahat yaptığını Allah bilir. Bizce, bu kitabıyla Sarısözen araştırmalarına son halkayı da eklemiş olduğu gibi, bu tür müellifi ölmüş, kültürel miras özelliğine sahip masa üstü veya tozlu raf kitap hazırlıklarının nasıl ele alınması gerektiğine dair de metodik bir çalışmayı müzikologların, halk bilimcilerin hizmetine sunmuş oldu. Kitabı imzalarken, bizim için yazdıkları, ömrümüzün son yıllarında aldığımız iltifatların içinde yıldızlaştı diyebiliriz:

"Daha öğrencilik yıllarımda başlayan ve bugünlere ulaşan, uzun yıllar boyunca daima yanı başımda, gönlümde ve aklımda taşıdığım Nail Tan adı, kutlu bir varlık misali yoluma ışık, güven ve cesaretlendiren olarak manevi cevherler saçtı.

Hemderdim, hemşehrim değerli Nail TAN hocama en derin hürmetlerimle Muzaffer Sarısözen'in bu eşsiz kitabını takdim etmekten bahtiyarlık duyuyorum.

Değerli hocam, sağlık ve esenlik dilekleriyle... 11 Aralık 2023. 10. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi hatırası olarak... Süleyman ŞENEL."

Kitabın M. Sarısözen tarafından yazılışının hikâyesi, baskı macerasından

da daha ilginç. Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'un Ön Söz'ü ile Dr. Şenel'in Sunuş ile Giriş bölümlerinden öğrendiğimize göre; T.C. Bakanlar Kurulunun 13 Mart 1952 tarihinde yaptığı toplantıda, Doğu Türkistan'dan Türkiye'ye iltica etmek isteyen Altay coğrafyasından Kazak kökenli 1850 Türk'ün iskânlı göçmen olarak ülkemize yerleşmeleri kabul edilmiş, 1952-1954 yılları arasında kâfileler hâlinde İstanbul'a gelmişlerdir. İstanbul'da önce Zeytinburnu, Sirkeci ve Tuzla'daki göçmen misafirhanelerinde ağırlanan Kazaklar, daha sonra Manisa/Salihli, Kayseri/Develi, Niğde/Altayköy, Aksaray ve Konya/İsmil'e arazi verilerek yerleştirilmiştir. Kazakların bir bölümü de İstanbul'da kalmıştır. İşte Muzaffer Sarısözen, Ankara Devlet Konservatuvarı Müdürlüğü'nün görevlendirmesi (kendisinin istediğine adım gibi eminim) sonucu İstanbul Zeytinburnu Göçmen Misafirhanesinde Şubat 1955 ayı başlarında yeni gelen 80 kişiden oluşan Kazak grubundaki sanatkârlarla görüşerek teyle kayıtlar yaptı. Ankara'ya dönüşünde derlediği malzemeyi değerlendirmek, türkülerini notaya almak hemen mümkün olmadı. Kazak/Altay Türkçesi, kültürü çetrefil bir alandı. Kitaba dönüşmesi ancak 1961 yılında sağlanabildi. Basılması için de 62 yıl beklenenecekti. Bu onur, Zeytinburnu'nda doğan (1963), çocukluğu, gençliği Balkan ve Doğu Türkistan göçmeni ailelerin arasında geçen Dr. Süleyman Şenel'e nasip oldu. Dr. Şenel'in Sunuş yazısından bazı bölümlerin altlarını çizmek zorundayız (s.7-14):

"Altay Türkleri ve Musiki

Folklorumuz kitabı; Zeytinburnu'nda beraberce büyüdüğüm arkadaşlarımın atalarından, analarından Zeytinburnu Göçmen Misafirhanesinde 1955 yılının serin bir Şubat gününde Muzaffer Sarısözen tarafından yapılan sözlü derlemelerin anlattıklarını, sıvızga ve dambıra kayıtlarını, kadınların - erkeklerin dillerinden dökülen düşün âdet ve ritüellerini; ülkemiz-Atatürk ve Zeytinburnu için ayıtmaları ve ömürleri göç yollarında geçen göçmenlerin kendileriyle beraber getirdikleri maddi ve manevi kültür varlığının en saf hâlini anlatıyor.

Altaylı göçmenlerden yapılan bu derleme çalışması; 1952 yılında tamamlanan Ankara Devlet Konservatuvarının resmî derleme gezilerinden üç yıl sonra, bizzat M. Sarısözen'in tek başına görev üstlendiği, son Ankara dışı alan araştırmasıdır.

Ve Muzaffer Sarısözen imzasıyla yayıma hazırlanan bu kitap, Ankara Devlet Konservatuvarı adına 17 (16+1) yıl boyunca alanda yapılan derleme çalışmalarının, bizzat derleyicilerinden birisi tarafından kitap hacminde yayımlanabilir hâle getirilmiş- yazarının sağlığında yayımlanmamış olsa da- notalı ilk raporu ve yazılı belgesidir.

Ülkemizin güzide kültür ve sanat çevreleri de 1955 yılından beri tozlu raflarda eriyip yok olma kaderine mahkûm plak ve bant kayıtları ile on binlerce sayfa hacmindeki yazılı belge içinde kendine göz önünde bir yer bulamayan Doğu Türkistanlı soydaşlarımıza ait müzik eserlerini, bu kitap vasıtasıyla ilk kez tanıma imkânını

bulacaklardır."

Kitap, sadece Sarısözen'in Doğu Türkistan Altay Dağları eteklerinden Türkiye'ye göç etmiş Kazak kökenli ama Altay Türkçesi ile konuşan küçük bir kafilenin halk müziği örnekleri ile bazı gelenek ve göreneklerinden ibaret değildir. Dr. Şenel, orijinali 69 sayfalık kitabı yayımlarken ondan daha geniş yararlanmayı sağlamak amacıyla notlandırmış, ayrıca bazı bölümler eklemek ihtiyacını duymuştur. Dr. Şenel'in yazdığı bölümler, ana hatlarıyla şunlardır:

- Giriş (s.25-49): Kazakların Türkiye'ye Göç Tarihi/Altaylardan Anadolu'ya Bir Özgürlük Destanı:

Kazakların Göçten Önce Yaşadıkları Coğrafya, Göçün Sebepleri, Aşamaları, Kazakların Türkiye'ye Göç Kararı, Kazaklar Türkiye'de, Kazakların Türkiye'deki Faaliyetleri, Türkiye Kazakları Üzerine Araştırmalar

- Muzaffer Sarısözen Kimdir? (s.51-65)

1.Bölüm: Türkiye'de Halk Müziği Araştırmaları (s.67-137)

Kısa Tarihçe ve İki Öncü Kurum: Darülelhan ve Ankara Devlet Konservatuvarı, Gramofon ile Anadolu'ya Derleme Gezisine Çıkış, ADK Folklor Arşivi Şefliğinin Kurulması, M. Sarısözen'in Vefatının Ardından Folklor Arşivi, Doğu Türkistanlıların Türkiye'ye Gelişi ve Müzik Adamlarının Derlemeleri (M. Sarısözen, Sadi Yaver Ataman, Prof.Dr. Kurt Reinhard-Dieter Christensen, Ursula Reinhard Derlemeleri)

2.Bölüm: Muzaffer Sarısözen ve "Altay Türküleri ve Musiki Folklorumuz" Kitabına Genel Bir Bakış (s.139-237)

Kitapta Kullanılan Yazılı-Sesli Materyaller Hakkında, Kitap Hakkında, Derleme Fişleri, Bant Kayıtları, Fotoğraflar, Altaylardan Notlar, Kitabın Düşündürdükleri, Altay'dan Gelen Halk Sanatkârları, Çoban Türklerin Müziği, Tasvirî Musiki Örnekleri, Çocuk Folkloru, M. Sarısözen'in Kaleminden Birkaç Kültürel Unsur Kıyaslaması Daha (Çalgılar, Terminoloji, Notasyon, Usul-Ritim)

- Ekler (s.385-484)

1. Derleme Fişleri, 2. Kaynak Kişi Derleme Fişleri, 3. Altaylardan Notlar, 4. Diğer Basılı Belgeler

- Kaynakça (s.464-473)
- Dizin (s.474-485)

Kitaptaki doğrudan Sarısözen tarafından yazılan Altay Türkleri ve Musiki Folklorumuz adlı 3. Bölüm (s.239-384) şu alt başlıklardan oluşmaktadır:

- Ön Söz, Sıvızga, Derleme Fişleri ve Notalar, Dambıra, Doğu Altay Türklerinde Bazı Âdet ve Gelenekler (Düğün, ölüm, çocuk oyunları, yağmur duası), Türküler/Ölümler (Altay Türkülerinde konu, türkü sözlerini çevirirken, usul bakımından Altay halk musikisi, 9 vuruşlu usuller, zeybek meselesi, notası yazılmayan parçalar, kaynak kişi bilgi fişleri, çalan ve çalgı, eser sırası listesi)

- Tıpkıbasım (s.486-558)

Sonuç olarak; Sarısözen ve Dr. Şenel'in Altay Türküleri ve Musiki Folklorumuz kitabı birçok yönden örnek bir çalışmadır. Öncelikle, sıklıkla karşılaştığımız, yurt dışından Türkiye'ye göç eden soydaşlarımız hakkında yapılması gereken bir işi hatırlatmıştır: İskân edilmeden önce getirdikleri kültürel

mirası, tarihî-sosyolojik bilgileri derleme. Bakınız, Sarısözen, 1955'te sadece birkaç günlük bir derleme gezisiyle 80 kişilik bir Kazak kafileden bir kitap dolusu, o da müzik ağırlıklı kültürel malzeme toplamıştır. Grubun tamamını (1850) düşününüz. Bu olay, 80'li yılların başında (1982'de çıkan bir kanunla) Türkiye'ye Afganistan'dan getirilen Türk kökenli (Özbek, Kazak, Kırgız, Türkmen ağırlıklı) göçmenlerin kültürünü derleme konusunu hatırlattı. Van, Tokat, Kayseri, Şanlıurfa, Gaziantep ve Hatay'a yerleştirilmişlerdi (4163 kişi). Aylarca, yıllarca süren derlemeler yapıldı ama sonuçlarını açık seçik göremedik. Diğer yandan, girişte de belirttiğimiz gibi benzeri eserleri nasıl değerlendirmek, baskıya hazırlamak konusunda da Dr. Şenel metodik bir çalışma ortaya koymuştur. Bizce Sarısözen araştırmalarına son halkayı da ekleyip âdeta mestektaşlarına yazacak, söyleyecek bir şey bırakmamıştır. Kitabın son hizmeti de; günümüz THM akademisyen ve sanatçılarının Sarısözen'e vefa borçlarının çok önemli bir bölümünün daha Dr. Süleyman Şenel vasıtasıyla (Tabii Kültür ve Turizm Bakanlığı ile katkıda bulunanların emeğini unutmayarak) ödenmiş olmasıdır diyebiliriz. 3 Ocak 2024, Sarısözen'in 61.ölüm yıl dönümüydü. Mezarı, Ankara Cebeci Asri Mezarlığı'ndadır. Onu bir kez daha saygıyla anarken Dr. Süleyman Şenel'i defalarca kutluyor, kitabı yayımlayan KTB Bakan, yönetici ve çalışanlarına teşekkür ediyoruz...

KAYSERİ! KAYSERİ!

M.Halistin KUKUL

Şehirlerimizin hepsini, birini, bir diğerine tercih etmeksiz severim. Her birinde; köklü, zengin ve ihtişamlı târihim ve çok kıymetli dostlarım, arkadaşlarım, ahabplarım, akrabalarım, gönüldeşlerim vardır. Herbiri, binbir çeşit tabîî, târihî ve kültürel değerleri ihtivâ eden güzelliklerle doludur.

KAYSERİ; bu değerleri fazlasıyla taşıyan şehirlerimizden biridir.

“KAYSERİ! KAYSERİ!” ise, eskilerdeki “İstanbul Beyefendisi” tâbirine muhatap ve lâıyk, tam bir ‘Kayseri Beyefendisi’ tarafından kaleme alınmış bir kitaptır.

Bu ‘Kayseri Beyefendisi’nin adı, Abdullah Satoğlu’dur ki, o şehirde, Av. Nevzat Türkten ve Âlim Gerçel gibi nice ‘beyefendi’ kadim dostlarım olmuştur.

Kayserili dostlarımın hepsi de vefalıdır ve tarihten/kökten gelen san’at aşkıyla Kayseri’yi bir san’at ve kültür şehirden öte, merkezi yapmışlardır.

Doksan yaşını süren bu ‘Kayseri Beyefendisi’, bu nâzik, imanlı, milliyetçi ve vatansever insan, hâlâ, düşünmekten, yazmaktan, insanlığa ve Türk Kültürü’ne faydalı hizmet yapmaktan asla geri durmamaktadır.

O; “Bir Demet Lâle, Lâle Üstüne, Lâle Bahçelerinde, Gönümde Açan Lâleler, Lâle Devri Masal Gibi ve Lâle Lâle... Lâle!” adlı şiir; ve, Türk Şiirinde Lâle, Âşık Hasan,

Kayseri-Erciyes Ve Çevresi, Kayseri Pastırmacılığı, Başlangıcından Bugüne Kadar Kayseri Şâirleri, Mevlâna’nın İlk Hocası Seyyid Burhaneddin, Satoğlu Mehmet Ali Efendi Hoca, Kayseri’nin Efsâne Adamı Osman Kavuncu, Halk Şâiri Molulu Revaî, Mimar Sinan Şiirleri Antolojisi, Kayserililerin Ticaretteki Başarı Sırları, Edebiyat Dünyamızdan Hoş Sedâlar (6 Cilt), Kayseri Ansiklopedisi adlı eserlere de imza atmıştır.

Kitabına geçmeden önce, bir hâtıramı nakletmek istiyorum:

1998 yılı Mart ayında, Ankara’da İbni Sina Hastahânesi’nin Beyin Cerrahisi Bölümü’nde, iki taraflı karotis yâni şahdamarı ameliyatı geçirmiştım. Zor ameliyatlardı. Kara Harp Okulu’nu Ankara’da okumuş ve 21 Mayıs 1963 hâdisesi sebebiyle oradan atılmış/ayrılmışım. Aradan çok zaman geçmesine rağmen, orada, yine sivil hayatta meslek sâhibi olan Harbiyeli arkadaşlarım vardı.

İlk ameliyatım, 23 Mart 1998 Pazartesi günü olmuştu. Kulak hizamdan –boynumda- çene altına yakın bir yere kadar yirmi beşi bulan dikiş vardı. Yoğun Bakım safhasını atlatıp servise çıkmışım. İkinci ameliyatımdan iki gün önce, bir de baktım ki, yüzyüze sâdece birini-rahmetli Feyzi Halıcı Ağabeyi- tanıdığım dört kişi

çıkageldi.

Halıcı hâricinde, ikisini, yazı ve şiirlerinden yakından tanıyordum. Bu değerli kişiler; Abdullah Satoğlu ve Hüseyin Yurdabak. Diğeri ise, Feyzi Ağabeyin Meşrutiyet Caddesi'nde bulunan bürosunda O'ndan feyz almaya gelen genç bir hanımefendi.

Bana, Feyzi Halıcı Ağabeyin yazdığı iki kitabı 'hasta ziyâreti hediyesi' olarak getirmişlerdi. "Ali Eşref Dede'nin Yemek Risalesi" adlı, Feyzi Halıcı'nın el yazısıyla yazılan ve hepsinin imzası bulunan kitapta şu ithâf satırları yer alıyordu:

M. Halistin Kukul Kardeşimize

Ali Eşref Dede

Cümle dostun sağlığı için

Himmet ede

İ b n i S i n a n ı n

ruhaniyeti

Ve de...

İmzalar: Feyzi Halıcı-Abdullah Satoğlu- Ömrüye Güneş-Hüseyin Yurdabak"

Diğer kitaptaki ithafta da şöyle deniliyordu:

"Dost M. Halistin Kukul'a

Hepimizin dileği, ömür boyu

Yüce Hakk'tan şifa bula"

Şâir dostluğu, hâldeşliği, gönüldeşliği, vefâsı, arkadaşlığı, kardeşliği ve ağabeyiliği böyle bir şeydi işte!..

Ben de, ikinci ameliyatı müteakip hastahânedен taburcu olduktan sonra, kendilerine Çağrı Dergisi'nin 1998 Temmuz sayısında yayınlanan ""ÜÇ GÖNÜL DOSTU" başlıklı şiirimde şöyle

demiştim:

"Kısacık ömründe neler görür insanoğlu

Üç müşfik sîmâ: Herbiri nezâket dolu.

Mânalı gözlerle moral aşıyorlar;

Feyzi Halıcı,

Hüseyin Yurdabak, Abdullah Satoğlu."

Sonraki zamanlarda, yine birçok şiir şöleninde ve toplantıda beraber olduğumuz Abdullah Satoğlu'nun, 394 sayfalık KAYSERİ! KAYSERİ! kitabı, 2023 yılında, Akçağ Basım Yayım Pazarlama A.Ş. tarafından basıldı.

KAYSERİ! KAYSERİ!, bir "şehir kitabı"dır.Şehir kitabı denilince, aklıma ilk önce, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın, "BEŞ ŞEHİR" adlı kitabı gelir ki, her yazışım da, onu mutlaka 'şaheser' diye târif ederim. Tanpınar; Ankara, Erzurum, Konya, Bursa ve İstanbul şehirlerimizi öylesine ihâta edici edebî üslûpla yazmıştır ki, bu tarz bir üslûp kimseye nasip olmaz. Onda, edebiyat ilmiyle, edebiyat san'atı birleşmiş olarak karşımıza çıkar.

... Abdullah Satoğlu'nun "KAYSERİ! KAYSERİ!"si, senelerin verdiği tecrübelerin bir mahsulüdür. Bu eser; sâdece, bir şehrin geçirdiği mâceraları edebî üslûpla ele almış bir kitap değil; daha ziyâde, şehir dokusuyla ilgili derinlemesine bilgileri sunan hârika bir kültür mecmuasıdır.

Muhakkaktır ki, bir şehre, o şehrin siyâset, ilim, fikir ve san'at adamları değer kazandırır. Bizde, hiçbir şehrin k ü l t ü r ü n ü / m a h a l l î değerlerini/an'anesini, töresini veya örfünü, bir diğer şehrimizden ayırmak,

çokça sağlıklı bir tavır değildir. Çünkü; umûmî millî Türk kültür değerleri, bizde, Türkiye'mizin her köşesinde birbirine aynı mesafededir.

Elbette ki, folklorumuz çeşit çeşittir; elbette ki, yemeklerimiz, düğün âdetlerimiz ve daha niceleri türlü türüdür. Bu zenginlik, bu estetik, bu zarâfet, bu bolluk hangi millette vardır?

Bu bakımdan Satoğlu; Kayseri'nin sâdece bir cephesi üzerinde durmamış; siyâsî, iktisâdî, edebî, kültürel, tarihî ve mîmârî cihetleri üzerinde de teferruatlı sayılabilecek bilgilerle, kucaklayıcı bir eservücûde getirmiştir.

Yazılacak/kayda alınacak bir şeyi, bugün yazıp kayda al(a)mazsanız, yarın asla alamazsınız!

KAYSERİ! KAYSERİ!; zamanında, zamanı değerlendiren bir eserdir!..

Yazar Satoğlu; "KAYSERİ! KAYSERİ ÜZERİNE BİRKAÇ SÖZ" başlığını taşıyan eserini tanıtım yazısının ilk paragraflarında şöyle diyor:

"Bizim, "Doyduğün yer değil, doğduğün yer vatandır" tarzında güzel bir atasözümüz vardır...Fakat Yahudi, birçok millî değerlerimizi olduğu gibi, bu güzel ifadeyi de; "Doğduğün yer değil, doyduğün yer vatandır!" şeklinde tahrif ederek, halkımızın inanç ve yurt sevgisini yozlaştırmak istemiştir.

Buna en güzel cevabı, "Türk Millî Destanı-OĞUZLAMA" şâiri Basri Gocul;

"Doyulan yer-diyorlar-aslında vatan"

Vatansız mı sayılır karnı aç yatan?

Yalnız doyanlar mı vatanlıdır?

Vatan'ın mânâsı bu kadar mı dar?

Gerçek vatan, soy ile yaşanan yerdir

Ayrılınca, gözden yaş boşanan yerdir!" mısralarıyla vermişti."

Demek ki; ev/ocak/hâne/mesken, köy, mahalle, sokak, cadde, çıkmaz, kasaba, şehir...deyip geçmeyeceğiz!..

O evin bacasının, gaz lâmbasının, ahırının, kağnısının, kuyusunun, sacayağının, çeşmesinin...Veya o şehrin surlarının, köşklerinin, câmilerinin, hanlarının, hamamlarının...saniye saniye, yaşayanlarıyla birlikte sayısız hâtıraları vardır ki, bunların bilinmesi lâzımdır ve şarttır!..

Abdullah Satoğlu; Mevlâna Celâleddîn-î Rûmî'nin ilk hocası Seyyid Burhaneddin hazretlerinden, Nasreddin Hoca'ya; Somuncu Baba'dan Gevher Nesibe Sultan'a; Kadı Burhaneddin'den, Mîmâr Sinan'a, Kadir Has'tan Sakıp Sabancı'ya kadar, Kayseri'nin yetiştirdiği çok sayıda şahsiyete yer verdiği eserinde, en çok üzüldüğü hususu da, "Tarihî Eserlerimiz ve Tarih Şuursuzluğu" başlığını taşıyan bölümde vererek şöyle diyor:

"Tarih te en ihtişamlı imparatorlukları kurmuş, yeryüzünün her köşesine, eşsiz sanat âbideleri dikmiş bir milletin ahfadıyız... Fakat o imparatorlukların tanınması, o tarihî eserlerin bilinmesi ve korunması için hiçbir şey yapmadığımız gibi, aksine onların tahribi ve imhası için, iz'ansız ve insafsızca bir kampanya açmışa benziyoruz."(Bknz. Satoğlu, Sf. 95)

Söz buraya gelmişken, Kayseri'de müşahade ettiğim ve bir makalemden sözünü ettiğim bir hususu da, Satoğlu'nu teyit bakımından arz etmeyi uygun buluyorum. Maalesef, bir-iki sene önce

hizmete açılan beşyüz senelik Osmanlı-Türk eseri olan ve Samsun'un Saathâne Meydanı'nda bulunan, TAŞHAN'a "ASANSÖR" yapılarak bütün tarihi özelliği kaybedilmiştir. Bu; dehşetli bir tarih ve kültür tahribatıdır!..

Kayseri'yle ilgili yazıma gelince: Erciyes Dergisi'nin EKİM 2012 tarihli nüshasında yayınlanan "TÜRK DİLİNİN VE TÜRK KÜLTÜRÜ'NÜN 'KİMYÂSİ'NA DÂİR" başlıklı makalemde şu hususlara dikkat çekmişim:

"Kültür tahribatının yaşandığı bir başka kıymetimiz ise, târihî ve mîmârî eserlerimize karşı sürdürülen menfi tavidir. Bir tarafta tıpkı kelimelerde olduğu gibi, "uydurma târih" inşâ edilmeye kalkışılırken, diğer taraftan da târihî eserlerimizin -tâmir adı altında- aslî hüviyetleri zedelenmekte, "öz"leri bozulmaktadır.

Bu husustaki ilk örneğimiz Kayseri'dir. Yukarda bahsettiğim Kayseri ziyâretimde müşâhede ettim ki, târihî eserlerimiz, bekledikleri şefkat, hürmet ve sevgiden oldukça mahrumdurlar. Şüphesiz ki, bu durum, sâdece Kayseri'ye mahsus değildir. Kaldı ki, orada gördüğüm/gezdiğim pek çok târihî eser gayet güzel bir şekilde hizmet vermektedir.

Söz konusu eser Vakıflar'a ait Gevher Nesibe Tıp Merkezi'dir. Burayı, yirmi sene önce-Erciyes Şiir Şöleni münâsebetiyle gittiğim zaman, 1992'de ziyâret etmiş ve arkadaşlar, bana, buranın tamirde olduğunu ifade etmişlerdi. Bu süre içersinde, bu güzîde mekân, birçok değişik hizmette bulunmasına rağmen -

maalesef- bu son gördüğüm hâliyle sevinebileceğim görünüşte değildi.

Bu tür eserler, aslına yakın şekilde tanzim edilmelidir. Şâyet, böyle olamaz ise, târihî hüviyetleri zedelenir, bu hüviyete gölge düşer.

(...) Böyle bir târihî eserin zemini laminent olur mu? Duvarlarında elektrik kabloları dolandırılır mı? Bölmelerine avizeler asılır mı? Kapıları cam mı olur? Yıkandıktan sonra istirahat edilecek olan oda dolaplarını hangi döneme ait olduğu hesap edilmeden düzenleme mi yapılır? Ve; bu odaların zemini niçin laminent döşemedir? Târihî esere böyle mi sâdik kalınır?"

Diyeceğim o ki, eserin yazarı Abdullah Satoğlu; Devlet'imizin, Vatan'ımızın ve Millet'imizin, başta insan olmak üzere, bütün maddî ve mânevî değerlerini gayet iyi tespit ederek, kendisine mahsus lâtif bir üslûpla, Kayseri şehrimizi lâyıkıyla târif, tavsif ve tasvir etmiştir.

Yaptığı hizmete 'takdir' kelimesiyle mukabelede bulunmamız, az'dır!..Sağlık, âfiyet ve huzur dileklerimle son sözü, kendisine bırakıyor; Kayseri hakkında yazdığı on kıt'alık "BU ŞEHİR - KAYSERİ" başlıklı şiirinin iki kıt'asını takdimle yetiniyorum:

"Bu şehir bir evliyâlar şehridir
Medfundur bir nice pîr şehirde.
Zamantı, bir sevgi bir aşk nehridir
Görülmez kimse hakir bu şehirde.

.....
Surlarda izi var Sultan Mesut'un
Sinan'ındır şu minâre bu sütun.
Gevher Nesibe'yle Mahperî Hatun
Eser bırakmış bir bir bu şehirde..."

İLK MEKTUP -Nasreddin Hoca'ya

Murat SOYAK

selâm ile güllerce açan
daim bir muştı taşır
sözü ak, alnı ak insan
varlığı sevincimiz

etrafında ıslıl ıslıl çocuklar
hocam derler sıcacık
yakın bildiklerinden zâhir
derse gönülden koşarlar

anlatınca hikmet pınarı
bize dair ne varsa ballanır
çağları aşıp da gelmiş
tebessüm güzelce yansır

YAHYA KEMAL BEYATLI İÇİN Murat SOYAK

Otel odasında yalnızlık saatleri
Duman duman efkâr
Ağır akşam, yarayı dağılayan
Ses vermez dört duvar

Bir arayış kitaplar arasında
Ne söyler sarı, solgun resimler
Geçmiş zaman izleri, uzak hatıra
Mısra mısra yazılmış keder

Muhabbet meclisi dağılınca
Tenha ayna, mahzun bakış, perde
Başlar muhasebe, ölüm dirim
Şiir sığınak, hayâller içinde

Gümrah sarmaşık, güle vurgun
Yeniden doğuş küllerinden
Gurbet derin sızı, eve hasret
Sefer hazırlığı gün ağarırken

EFENDİ BELLİ

Hasan Hüseyin ÖZMEL

Para kimde ise efendi odor
Köylü hava alır ziyafetinden
En fazla umduğu bir kaput dondur
Efendiler belli kıyafetinden.
18.III.949-KAYSERİ

DEVİR DE GİTSİN

Mehmet BAŞ

Ay senden gün senden yıl senden özge
Narınla tenimi kavur da gitsin
İl senden gül senden dil senden özge
Külümü dağlardan savur da gitsin

Dil beyti Mevla'dır girmesin nadan
Tevekkül mülkünde olur mu bühtan
Uşşakın yükünü tartamaz mizan
Küreyi semada çevir de gitsin

Cümle aşıkların virdidir sabır
Musa'ya yoldaştır o dem de Hızır
Tecelli sırrında ademe nazır
Hayattan memata evir de gitsin

Mihrabım vechindir ey yüce sultan
Gider mi içimden şu bitmez hicran
Kapına gelmişim ey ulu Mennan
Rükudan secdeye devir de gitsin

ALLAH İÇİN

Hasan Hüseyin ÖZMEL

Sayı gayret sarf ederim bir ahunun yoluna
 Sahibimiz yol gösterir aşkı tadan kuluna
 Kula meftun değilim ben hacet var mı sormaya
 Hak yoluna ağlamaktan gözüm döndü ırmağa
 Adem olan anlar ancak sendeki bu hikmeti
 İçe dönüp seni gören reva görmez zulmeti

27.IX.949-KAYSERİ

SEN GELİNCE

İsmail Emre ÖZER

Sen gelince, bozkırın sarı toprağı ak güllere bulanır
 Sonra kokusu yükselir de sarar elem tepelerini
 Çocukların zifiriliğe doğru koşan hayalleri
 Sen gelince, bir kanser gibi söküp alınır
 Yeniden doğmuş bir hasta gibi
 Umutların bağrına düşer mahzun kalpler

Kitapları yaprak yaprak koparan sesler
 Sen gelince, kevser çağlayan ırmak olur
 Taşar yüreğimin zifiri ateşine
 Bilmem içime cennet mi kaçtı
 Bir vadinin süt akan nehrinden

Zıplar bağrımın yıkılmaz pehlivanı
 Prangalara vurulamayan bir at gibi
 Sen gelince, kendi hapsolür gözlerinin
 Derin kuyusunda bekleyen Züleyha'sına
 Özgürlüğün canı cehenneme diyemem
 Diz çöküp teslim olur, bir nefeste can vererek

BU SEVDANIN PEŞİNDE

Hikmet ELİTAŞ

Bu sevdanın peşinde, bir çıkmaza girmişim
 Yıllar yılı gönlümü eyvah boşa yormuşum,
 Ben kanayan yarımı yine kendim sarmışım
 Yıllar yılı gönlümü eyvah boşa yormuşum.

İrmak ırmak coşarak ona aktım çağladım
 Gecelerce hıçkırıp, boyun büktüm ağladım
 Heba oldu gençliğim, yazık umut bağladım
 Yıllar yılı gönlümü eyvah boşa yormuşum.

GÜLÜŞÜN

İsmail Emre ÖZER

Esen yelin kıtalar dolaşıp gelen membaıdır gülüşün
 Baştan başa serinlik kokar sonra fırtına olur da
 Her yerin tohumlarını serper kalbime, ilişir
 omuzlarıma
 Tutup çeker mühürlü dilimin mazesini, kanattın
 zannederken
 Bir çiçek sütünü yükselir damarlarımda
 Yüklenir bütün kitapları Nuh'un gemisi

Laleler yükselir şimdi gemiden gülüm
 Viraneler olmaz mı insanlığa memleket
 Bu şakalardan çıkan gülüşlerin yok mu senin
 Üzerime gelmeseydi nasıl filizlenirim

İşler en nadide incileri gülüşün
 Eritir çelikten zannettiğim bakır gönlümü
 Sonra odacıklara dolmuş kömürleri ateşe verir
 Yanar içim, hafifleyerek geceler boyu
 Duman tütmeden nefesimden
 Temizlenir kötü noktalar, elmasa gebe kalarak

Fırlatır tepeye kurulmuş gülleleri gülüşün
 Taş yağmasını beklerken Nergisler dökülür tepeme

ŞAİR VE YAZAR SEZAI KARAKOÇ GEÇTİ BU DÜNYADAN

İsmail ÖZMEL

Şiirinden çok denemeleri ve düşünceleri üzerinde durduğum Sezai Karakoç, edebiyatımızın bir eksiğini tamamlayan bir kalem sahibi olarak, arkasından hayırla yadedilecek eserler bırakarak, dünyamızı terk etti. Bu deni dünyaya, alçaklıkta sınır tanımayanlara elini sallamadan gitti. Koca bir sevdanın şiirini yazmak bir ömre sığar mı? Dünyanın zevklerine doyarak gitti diyecekler çıkar mı? Sanmam. Ama insanlığın ve samimiyetin tadını çıkararak gitti desek belki daha anlamlı olur.

Hayranları vardı, öyle bir tutkulu hayranlık ki, sözle tarif edilmez. Kitap fuarı açıldığında, biz bir tarafta sıralanır, o da yanımızda Sezai Beyin kitaplarını serer, bir hafta boyu orayı bekler ve arta kalanları toparlar götürürdü. Bir gün bir broşürü ile geldi. Görüşünüzü almak isteriz dedi, hayhay dedim ve okudum. Bazı notlar aldım, elimiz bir türlü yazmaya değmedi. Bir tenkit cümlem şöyleydi: Çağ yok demiştim. Düşünce eserlerine daima eleştirel bir açıdan baktığım için orada eksik bulduklarımı da söylemekten çekinmedim.

Türk edebiyatı ona yakışır bir köşesini ona ayırmıştır, sevenleri ona sağlığında bu sevgiyi göstermişlerdir. Ölümünden sonra da bu duyguların yazıya dökülmesi de beklenen bir olaydır.

İdeal öyle bir duygu yumağı ve ufuktaki aydınlıktır ki, ona sahip olan insanı, büyük fedakârlıklara hazır hale getirir. Onu

bu gaye etrafında bir muhayyel meydanda semazenler gibi dönüp durduğunu, bıkmadığını ve yorulmadığını görmek olağan bir durumdur. Sezai Karakoç diriliş tasavvuru ve ülküsü için çok mesai harcamış ve yazmıştır. En büyük tesellisi sanırım düşüncelerini yayınlama imkanı bulmasıdır.

Her yazar ve her şair Türk edebiyatının bir eksiğini tamamlar sözüm, her seferinde bana bir güç ve şevk vermektedir. Yeni şeyler öğrenmek ve yeni yorumlarla, yeni sözlerle ufuk açmaya çalışmak, bu bizim edebiyat ve düşünce hayatımızın eksikliklerinden birisi gibi gelir bana. Onun için büyük bir ülküyü tarif ve tasvir etmek ve topluma sunmak, yeni çözümlerin, yeni buluşların düşünce alt yapısını oluşturmak, eli kalem tutanların nasıl bir tutkusu ve arzusu ise, bunları hakkiyle yapanlara da Türk edebiyatının ve düşünce hayatının ona uygun bir yer açtığını bilmek belki en büyük tesellidir. İyi şeyler yaptığını ve topluma iyi bir şeyler sunduğunun bilinciyle, gülememiş ama mutluyuşadığını sanıyorum.

Diriliş düşüncesinin ana hatları üzerinde biraz durmak isteriz.

“Karakoç, Diriliş tezinin inşasında Batı medeniyetini oluşturan yapı ve yaklaşımları referans olarak kabul etmez. Bu nedenle Diriliş’i herhangi bir akıma bağlamak yerine doğrudan “hakikat medeniyeti” idealinin bir izdüşümü olarak

inşa etmek ister. Çünkü Diriliş, anti-tez değil, tezdır. İslam'ı tarih ve medeniyet perspektifinden ortaya koyma hedefidir.”(Doç. Dr. Münire Kevser BAŞ. Bütünlüklü bir dünya görüşü olarak diriliş düşüncesi. S:1)(internet 18.11.2021)

Batı Medeniyetini ne derece doğru anladık? Sorusunu sormak istiyoruz. Batı sözü yekpare bir Avrupa'yı mı anlatıyor? Hollanda, İngiltere, Fransa, İspanya ve İtalya'yı hangi ortak kültür unsurları ile değerlendirebiliriz? Konuştukları diller ve yaşadıkları hayat ve idealleri ortak mıdır ki onların hepsini aynı medeniyetin parçaları halinde zihnimizde bütünleştiriyoruz. Dillerinden mi vazgeçtiler, tarihlerinden mi, edebiyatlarından ve sanatlarından hangisinden vazgeçtiler? Ortak noktaları olaylara bakarken onların sebep ve sonuçları, hakikat arayışları sebebiyle; metot ortaklıkları vardır. Biz buna çağdaş bilimsel metot diyoruz. Aranırsa ayrı ayrıntılar, ortak ayrıntılardan fazladır. Dün Avrupa birliğini üyesi olan İngiltere bugün ayrılmıştır, değişen bir şey var mı? Girerken nasıl bir İngiltere ise ayrıldıktan sonra da aynı İngiltere.

Batı medeniyeti son dönemde çağın paylaştığı bir medeniyet düzeyini anlatır hale gelmiştir. Bizce bugün bir batı medeniyetinden bahsedemeyiz ama tarihte böyle bir medeniyet vardı ve bütün dünya buradaki buluşlardan faydalananarak bazı meselelerini çözdüler, refahlarını artırdılar. Böylece üretilen bilgileri paylaşılar ve herkes kendi çömleğinde kendiyemeğini pişirir hale geldi.

“İslam'ı tarih ve medeniyet perspektifinden ortaya koyma hedefidir” Böyle bir bakışı ülkü olarak hedefe koymak elbette mümkündür. Bu görüş ve ülkü

yapılmış denemelerin ne ilki ne de sonu olacaktır. Yalnız, ne yeni bir bilimsel araştırma metodu, ne de evrenin işleyişi konularında yeni bir şey söylemiş değildir. İlahi bir nizamın kurulduğu ve şaşmadan aynı prensiplerle devam etmesi dışında bilmem neler konuşuldu? Düşünce dünyamıza nasıl bir yorum sunulduğunu konuşabiliriz.

“Varlığın hem fizik hem de metafizik boyutu olan bir bütünlük arz ettiğini vurgulayan Karakoç, Batı uygarlığını inşa eden düşünsel zeminde metafizik kavramının gündem dışı bırakılmış olmasını eleştirir.” (A.g.e.s:1)

Batı medeniyeti döneminin parlayan yıldızı haline getiren doğa yasalarının ortaya konulmasıdır. Kâinatın insana sunduğu ve o zamana kadar sezilemeyen güçler dengesinin tespit edilerek insanlığın kullanımına sunulma yolunun açılmasıdır. Arşimet'in meşhur buldum, buldum diye hamamdan koşup çıkması olayı en sembolik bir batı ve buluşlar hikâyesidir. Bu doğa yasasının keşfi denizleri, önce Avrupa'ya, sonra insanlığa yol etmesi olmuştur. Doğanın sakladığı sırlar ve enerjiler üzerinde çalışan insan akli, metafizik konularını ihmal etmesi de doğaldır. Çünkü insanlığın tarih ve zaman içinde kazandığı bir dünya görüşü ve bir değerler bütünü vardır. Ama doğaya bakışının tarihi o kadar da eski değildir. Doğada birikmiş enerji ve bağlantıların insanlığın hizmetine sunulması o kadar da kolay olmamıştır. Bilim tarihine geçen insanların hayat maceraları büyük gayretlerin ve fedakârlıkların hikâyesidir. Bu gayretleri yok farz etmek, bu buluşlardan yararlanmamak insanlığın iyiliğine değildir. Artık insanlığın malı haline gelen bu buluşlar ve imkânlar, çağdaş medeniyetin parçaları

haline gelmiştir ve İslam ve onun müntesipleri de bu birikime kayıtsız kalamazlar, kalmamalıdır.

Medeniyet kavramını yerinde kullanmıyoruz mu? sorusu akla gelebilir. Manevi cihazlanma, manevi doyum olarak algıladığımız, akıl ve ahlak nizamı kendi oylumu dışında bir tasavvurun malzemesi olarak algılanıyorsa o zaman medeniyet tarifleri üzerinde biraz daha düşünmek durumundayız.

Medeniyet kelimesine, Medine (şehir) anlamından hareket ederek bir kutsiyet tanımak onu dinle aynı çerçeveye oturtmak anlamına gelip gelmeyeceği bir tartışmanın konusu olabilir. İslam eşittir medeniyet dersek, İslam dışı dünyayı medeniyet dışına itmiş olmuyor muyuz? Elbette, medeniyetin içinde dinin önemli bir yeri vardır. İnsanlar arasında adaletle hükmetmek, bir milletin diğerine üstünlük iddia etmesini yasaklamak, kölelik İslam dışıdır, bilim inanmışların kayıp malıdır nerede bulursa alır, ilim Çin’de de olsa git öğren, vatan sevgisi imandandır, düşünmüyor musunuz, akletmiyor musunuz sorularıyla insanlara lütfedilen aklınızı kullanınız, dünya işlerinizi aklınızla, düşünerek ve bilim yoluyla çözünüz anlamındaki ikazların anlamı üzerinde durmanın sonu olmaması gerekir. Sezai Karakoç bir diriliş felsefesi kurmaya çalışmıştır.

“Husserl(1), modern Avrupa medeniyetinin temel krizinin ekonomik yahut sosyal değil, bir “dünya görüşü” krizi olduğunda ısrar eder. Ona göre pozitivistin ortaya koyduğu “bilimcilik” ideolojisi, sadece sosyal bilimlerde bir meşruiyet krizine yol açmamış, aynı zamanda tabiat

bilimlerini de metodolojik sorunlarla karşı karşıya bırakmıştır. Varlığı ölçülebilir maddeyle özdeşleştiren pozitivism, Avrupa’nın ufkunu “fizikalizm”e indirgemiş, bu ise medeniyetin yerini teknik-teknolojik bir sistemin almasına neden olmuştur. Husserl’in “Avrupa bilimlerinin krizi” olarak ifade ettiği buhran hâli, Avrupa’nın siyasetinde, ekonomisinde yahut eğitim sisteminde değil, öncelikle dünya görüşünde yaşanan bir krizdir.” (A.g.e. s:2)

‘Avrupa medeniyetinin temel krizi’ söz öbeği sınırları ve muhtevası belirlenmemiş bir kabulü anlatıyor. Medeniyet krizi vardır diyor, neden var, niçin var, nereye kadar var, sorularını sormadan, bir olaylar zinciri ve görüntülerden bir demet sunmadan ve sunduğu olay ve gidişlerin medeniyetle ilgisini ortaya koymadan bir medeniyet krizi vardır demek ne derece inandırıcıdır? Düşünmek gerekir.

Meseleyi İslam’a ulaşamamış duyguların ve anlayışların eksikleri ve yitirdikleri üzerine kurarsak, bir medeniyet anlayışından uzaklaşır, meseleyi inançlar sistemi dairesi içine koyarız. O zaman yaptığımız bir medeniyet tarifi ve inşası olmaktan çıkar, inançlar arasında bir mukayese haline gelir. Bu da hedefe konan ülküyü ifade etmez, ona ulaşacak serbest düşünce kanallarını daraltır hatta kapatır. Her ne kadar bir eksiğin ortaya çıkarılması düşünülmüşse de bu hedefe giderken ele alınan malzemelerin ve kırıntıların ne kadar gerçek olduğunu hiç hesaba katmamış duruma düşülebilir. O zaman olmayan hasımlar- la savaş gibi bir durum ortaya çıkabilir.

Batı medeniyeti üzerine yapılan çalışmaları derinliği ve ruhi hayatı olmayan insanlar mı yürütmüşlerdir? Sanırsız,

onların ve onların yetiştiği çevre insanların bir dünya görüşü, bir inancı ve mutluluk arayışları ve tatminleri vardı. Buluşlardan önce Avrupa'da yaşayan insanların bir medeniyet algıları ve bir dünya görüşleri vardı da, bilimsel çalışmalar sebebiyle ortadan kayboldular mı denilmek isteniyor? Yani doğa bilimleri gelişirken, suların çekilmesi gibi, insanların dünya görüşleri ve kültürleri, bir tektonik hadisenin etkisi ile ortadan kayboldular mı denilmek isteniyor? Burada insan aklını ve muhakemesini tatmin etmeyen bir kabul olduğunu düşünüyoruz.

"Varlığı ölçülebilir maddeyle özdeşleştiren pozitivizm, Avrupa'nın ufkunu "fizikalizm"e indirgemiş, bu ise medeniyetin yerini teknik-teknolojik bir sistemin almasına neden olmuştur." İnsanların neyin eksikliğini duymuş, neye ulaşmayı kafasına koymuşsa ona yönelmesi doğal bir olaydır. Evinizde ekmek yokken, su yokken çarşıya gidince önce neyi alırsınız? Suyu ve ekmeği, tıpkı bu olayda olduğu gibi insanlar hayatı, ulaşımı, çalışmayı verimli kılacak, daha rahat bir hayatı sağlayacak ortama ulaşmak için yaptığı buluşları adeta zorla yaptırılmış ve moral değerlerden uzaklaştırmak için doğanın insanların önüne kurduğu bir tuzak olarak algılamak ve anlatmak tatminkâr bir ifade olarak görünmemektedir. Buluşlar hem insan hayatını, hem de ticari hayatı kolaylaştırmış ve verimi ve karı artırmıştır. Sağlanan konfor ve refah insanlara inançlarını, uhrevi duygularını unutmalarına sebep oluşmuşsa, bunun vebalini doğa bilimlerinin üzerine atmak ne derece doğrudur? Yani doğa bilimlerinin öğrenilmesine, araştırılıp geliştirilmesine yasak mı konulmalıydı?

'Medeniyetin yerini teknik-

teknolojik bir sistemin alması', nasıl ve niçin olmuştur ve bu sebepler bugün ortadan kalkmış mıdır, yoksa çözüm bekleyen meseleler arasında sayılmaya devam mı ediliyor? Burada insanın açlığını hissettiği şeyler üzerinde biraz daha durup düşünmek durumundayız.

"Medeniyeti "insanın ruhuyla, kalbiyle ve aklıyla ilgili evrensel bir gerçekleştirmiş"8 olarak niteleyen Karakoç, Diriliş düşüncesinde varlık karşısında tekâmülünü sağlayan insanın bütün unsurları ile varoluşunu, düşünsel ve maddi anlamda inşa etmesi vurgusunu öne çıkarır. Ancak Diriliş düşüncesinde Batılı yaklaşımdan çok önemli ayrım görürüz. Batı medeniyetini inşa eden düşünsel zeminde insan, metafizik bağlamdan uzak bir konum ile anlamlandırılırken, hakikat/İslam medeniyetinde insan, yeryüzünde vahyin anlamlandırdığı şekilde konumlandırılan bir yaklaşımla tanımlanır." (A.g.e.s:3)

Hakikat/İslam medeniyeti söylemi daha da açıklığa kavuşturulması gereken bir muhtevaya sahiptir. İnsan tarifini böyle bir zemine oturtmak muhakkak önemli tatminler kazandıracaktır. Bizim açımızdan faydalanılacak bir sahadır. Yalnız evrensel bir tez olarak bakıldığında, aynı şeyleri söylemek kolay değildir.

İslam medeniyetinde insan, İslam coğrafyasında hiç de revaç bulmuş ve örnekleri milyonlara ulaşmış bir anlayış olarak görünmüyor. İnsanı dünya görüşü ve hayata bağlanış ve yaratanın bütün huzur ve güvenini yüreğinde taşıyan insanlara hiç benzemiyorlar. Ülkü madem ki bir hedefi ifade ediyor, İslam'ın ışığını yüreğinde taşıyan dürüst, çalışkan ve güvenilir

insanların inşası tezini işlemeye ve ülke insanların anlayışına sunmaya mani değildir. Böyle bir insan tasavvurunun kültürümüze kazandırılması takdire değer. Kamil insan tasavvurundaki eksiklikleri zaten günümüz Türkiye'sinde yaşayan insanlar tamamlayacaklardır. Ne çağsız, ne teknolojisiz ne de bilimsiz bir dünya tasavvur etmek mümkündür. Bunun idrakinde olan insanlar manevi bir yükselmeyi telkin eden bu ülkeye sıcak bakmalıdır. Bu mükemmeliyet arayışının bir siyasi parti olarak ortaya çıkışını bir talihsizlik olarak algılıyoruz. Ülküler siyaset üstü bir konumda olmazlarsa siyasi yönü onun safiyetini ve başarısını etkiler, düşüncenin siyasi bir amaç için kullanıldığı kanaati ona duyulan saf ilgileri ve sevgileri zayıflatır hatta ortadan kaldırabilir diye düşünüyoruz. Bu açıdan diriliş felsefesi siyasi bir parti hüviyetinden çıkarılıp, bir kültür ve ahlak özlemi olarak işlenmeye devam edilirse bundan kültürümüz ve insanımız kazançlı çıkar.

AÇIKLAMALAR:

1- "Edmund Gustav Albrecht Husserl (8 Nisan 1859 – 27 Nisan 1938),[3] fenomenoloji okulunu kuran Yahudi[4][5] kökenli Alman filozoftur. İlk çalışmalarında, mantıkta tarihselcilik ve psikolojizm hakkında yönelimsellik analizlerine dayanan eleştirel incelemelerde bulundu. Olgun dönem çalışmalarında ise, fenomenolojik indirgeme denilen sistematik bir temel bilim geliştirmeye teşebbüs etti. Transandantal bilincin, tüm

olası bilginin sınırlarını belirlediğini savunan Husserl, fenomenolojiyi transandantal - idealist bir felsefe olarak yeniden tanımladı. Husserl düşüncesiyle 20. yüzyıl felsefesini derinden etkiledi ve günümüzde hâlen çağdaş felsefe ve ötesinde önemli bir figür olmaya devam ediyor".....

.....

"Husserl'de her zaman felsefeye yeni bir yön çizme eğilimi olduğu belirtilebilir, çünkü onun düşüncesine göre felsefe her tür sonradan inşa edilmiş kurgusal bağıntıdan ayrı olarak kendini özsel olarak temellendirmelidir. Husserl Hegelcilik'in etkisini yitirdiği ve Yeni-Kantçılık'ın akademilerde etkili bir güç haline geldiği bir dönemde felsefeye yeni bir yön verme çabasında oldu. Felsefe i ç e r i s i n d e t ü m m e t a f i z i k spekülasyonlardan ve bilimci önyargılardan sıyrılmayı arzu eden yepyeni bir başlangıç yapmaya ve bu hayli emek isteyen başlangıca uygun, pekin bir felsefe sistematigi oluşturmaya yöneldi ve fenomenoloji olarak bilinen felsefe hareketinin temellerini attı. Göttingen Üniversitesi'nde verdiği beş dersi türkçeye çevrilmiştir. Bu metin "Mantık Araştırmaları" ile "İdeler" adlı eserleri arasındaki bir döneme aittir ve Husserl'in "transandantal" bir fenomenolojiye geçişini mümkün kılan anahtar kavram "indirgeme"nin(Reduktion) ilk belirttiği yazılardan biridir." (https://tr.wikipedia.org/wiki/Edmund_Husserl, internet 19.11.2021)

YÜKSEKLERDEDİR GÖZÜ DAMLALARIN

İsmail ÖZMEL

Yüksek bir şelaleden atlayan su
Bilmez mi yokuşun zorluğunu
Yokuşa dizinin yetmeyeceğini
Bilmez mi bilir
Ama bu bir ümittir
Belki bir tohum, belki bir rüzgar
Onu tırmandıracaktır yükseklerle.

Yükseklerde kuşlar var uçarak geldiler
Uşaklar beyleri götürdüler

Yükseklerde kaya var dağ var
Boşuna feryadın, feryadı dağ duymaz
Taş duymaz

Yüksek bir şelaleden atlayan su
Ümitleri terk mi eder sanırsın
Ah bu ruh, bu gönül
Hep yükseklerde uçar
Yükseklerdedir gözü damlaların
Bütün gönül yangınlarına ulaşmak ister.

Ah bu yağmur olan damlalar
Damlalar koşsun
Bütün yangınlar onun yolunu bekler.

Ümit ve göz hep ufuklarda, ötelerde
Bir müjde bekler gibi
Sen ümit, hayat kaynağım, şiirim, rüzgârım
Yükseklerdedir gözü damlaların
Bütün gönül yangınlarına ulaşmak ister.

2016

SİZİN İÇİN ÇOCUKLAR

İsmail SARIKAYA

Sizin için çocuklar,
Öğretmenin elindeki tebeşir,
Babanızın omuzlarındaki yük
Çünkü gaye en büyük!
Bir Türkiye değil, boynu bükük.

Sizin için çocuklar,
Annenizin gözündeki yaşlar.
Çalış, öğren diye verdiği öğüt,
Daha siz doğmadan başlar.

Korkmayın çocuklar,
Sarıldıkça kaleminize sımsıkı
Sizi değil düşmanı alır korku.
Çalış ki koşasın en aydınlık geleceğe
Çalışırsan gölge düşmez bu vatanın göğüne

Siz ve vatan ayrılmaz bir bütün
Gelecekte nurlu sabah, karanlıktı dün
Ezildik bizler, bazen cana can olduk.
Sizin için çocuklar düşmana siper durduk.

Sizin için çocuklar,
Gümrah gümrah bu toprak öylesine bereketli,
Bilmek öğrenmek gibi...
Bir Türkiye doğacak ellerinizde,
Verime doymuş bahçe gibi...

Öykü:**EMMİOĞLU****Şakir MUSALLİ**

- Bu benim değil.
- Benim de değil.
- Allah Allah, kimin o zaman?

İsim benzerliğinden dolayı birimize gelen mektup en az dört beş çift göz tarafından didik didik edildikten sonra defalarca katlanmış ve ilk günkü masumiyetini kaybetmiş bir şekilde asıl sahibine gelirdi. Bütün sülale neredeyse Kayı Obası gibi iç içe yaşıyorduk. Çok sevilen bir akrabamız genç yaşta taş ocağında vefat ettiği için o yıllarda doğan çocuklara genelde aynı isim verilmişti. Bizim kısmetimize o aylarda doğmak düşmüştü. Birimizden bahsederken asker künyesi falan amcamın oğlu falan diye anlatmak zorunda kalıyorduk. Tüm sülale bir arda olduğumuz için birisi ne yaparsa öbürleri de ondan eksik kalmıyor, askeri birlik gibi ortak hareket ediliyordu. O yüzden sülalede doğum, sünnet, askerlik gibi sosyal faaliyetler birkaç ay farkla aynı zamana denk geliyordu. Bir kuşak doğup büyüyor, sonra öbür kuşak mevsiminde biten çayırklar gibi yeşeriyordu. Bunun en iyi yanı ise futbol maçlarında adam bulmakta zorlanmıyorduk. Bütün sülale camdan büyük bir fanus gibi bir arada yaşıyordu ve herkes kimin ne derdi,

sıkıntısı varsa biliyordu.

Amca çocukları ile yediğimiz içtiğimiz ayrı gitmez, yüzer metre aralıklı kurulmuş evlerde herkes birbirine gide gele geçinir giderdi. Çocuklar öğlen ya da akşam yemeğine gelmediği zaman telaşa kapılıp aranmaz kim bilir kimin evinde yemiştir diye söylenirdi. Tabi bu durum Şirinler köyü gibi her zaman mutlu mesut gitmezdi. Bazen amcalarla aramıza kalp kırgınlıkları, pek de masum olmayan kavgalar girer, dedemin el atıp küçük(!) bir dokunuşu ile ortalık sakinleşirdi. Ama içten içe büyüyen Habille Kabil savaşı alttan alta devam ederdi. Bu küslükler büyük ihtimalle diğer bir bayrama ya da birinin dünya hayatını düşünecek bir halden uzaklaştıracak bir hale düşer olmasına kadar sürerdi. Biz çocuklar pek küsmeyi beceremezdik. Gerçi bir iki fitratında deve kini olan amca uşağı olsa da genelimiz yine bir futbol maçında buluşur giderek eriyen küslükle hayatımıza devam ederdik.

İki abim şehirde okudukları için oradan getirdikleri satranç, kızma birader gibi oyunlar için evimiz merkez olur, eve doluşan onlarca çocuğun meydana getireceği felaketi sezen ablam

bir bahane ile çocukları evden tahliye etmeye çalışırdı. Bunda geçici bir süre muvaffak olsa da bir süre sonra yine aynı felaketle karşı karşıya kalırdı. Bu büyük aile saadetimiz şehirde okuyan abilerimin yanında daha iyi bir eğitim almak amacıyla küçük çapta yara aldı. Okul mevsimi gelince abilerimle şehirdeki öğrenci evinde kalıyorduk. Eskisi gibi okuldan sonra amca çocukları ile maç yapamıyorduk. Bu yüzden hep hafta sonunun gelmesini dört gözle beklerdim. Benle aynı yaşıt ve aynı isimdeki emmioğlum da bizimle birlikte öğrenci evinde kalıyordu. Bu yarı darüleytam hayatımızda okuldan sonra yemek, bulaşık, temizlik gibi o güne kadar görmediğimiz sorumlulukları yerine getirir olmuştuk. Eve gelen liseli, üniversiteli gençlerin muhabbetleri arasında vaktinden önce büyümek zorunda kalan güz civcivleri gibi küçücük beyinlerimize koskocaman fikirler yerleşmeye başlamıştı. O yaşlarda üniversiteli öğrencilerin esprilerine maruz kalınca yaşıt arkadaşlarımız bize çok sığ geliyordu. Amca oğlumla aynı sırada oturuyor, duruşumuzdan, konuşmalarımızdan, bakışlarımızdan yadırgı olduğumuzu her halimizden fark eden öğretmenlerimizden doğal bir çiçeği sever gibi tatlı bir ilgi görüyorduk. Her yabancıнын dışlandığı hayat gibi şehrin çocukları da bizleri oyunlarına almazlardı. Biz de kendimiz gibi köyden gelen çocuklarla bir araya gelir, onlarla ortak bir hayat dili ile anlaşırdık. Amcaoğlumla bağıımız amca çocuğu

olmaktan ileri gitmiş, abi- kardeş, hayat yoldaşı, sırdaş biçimine dönüşmüştü. Abilerimizden gizlice aldığımız oyuncak bir arabayı onlar okula gidince gizlice sürüyor, sonra yatağın altındaki gizli yerine saklıyorduk. Nedense aylar sonra bu sırrımız ortaya çıkmıştı. Bir gün eve geldiğimizde arabamızı masanın üstünde durur halde bulmuştuk. O yıllarda meyhanelerin üstünde normal bir ailenin asla kalamayacağı, şimdi bile gece geçerken ürperdiğim o öğrenci evinde ne zor şartlarda yaşayabilmışiz hala hayret ediyorum. Gecenin bir yarısı sarhoş bir serseri arkasına taktığı birkaç arkadaşı ile evi basmaya gelmişti. Ansızın açılan kapı ile içerideki muhabbet ortamı kesilmiş yıkılan bir duvarın arkasında başka bir dünyaya açılan gizli bir geçit görmüş gibi herkes donakalmıştı. İçerideki kalabalığı gören sarhoş serserimiz narkoz uyanışında sayıklayan hastalar gibi "Pardon gençler, kusura bakmayın." Diyerek çekip gitmişti. Ne yalan söyleyeyim o yıllarda her öğrenci evi kalabalık olurdu ve gelen giden belli olmazdı. Her gencin beyinde dünyayı kurtaracak yüce fikirleri vardı ve dersler ikinci planda kalırdı. O yokluk yıllarında kıt kanaat geçinirken elinde avcunda ne varsa sırf çocuklarını kurtulsun diye evlatlarına gönderen, ancak çocukların başka sevdalara kapıldığı her aileden tek tek özür diliyorum. Cahildik işte.

Ortaokuldan sonra liseyi kaderin cilvesi Mersin'in yıllar öncesinde kurulmuş ama bir türlü gelişmemiş

cüce çocuklar gibi kalmış ücra bir ilçesinde buluvermiştik kendimizi. Yatılı bir meslek lisesinde amcaoğlumla ranzalarımız yan yana ya da altlı üstlü olarak üç yılımızı geçirdik. Abi, kardeş, sırdaş olarak seyreden bağımız anne, baba, çocuk... kısacası her şeyimiz olduğumuz bir mecraya dönüşmüştü. Ağır ceza mahkumları gibi okul bittikten sonra derin bir olgunluğa bürünen bakışlarımızın altında bir kitap sayfalarını dolduracak kadar anı, duygu biriktirdik. Bu hayat arkadaşlığımız üniversite yıllarına kadar devam etti ve ancak üniversite hayatımızda yollarımız ve şehirlerimiz ayrıldı.

Babalarımızdan gelen genetik miras peşimizi bırakmadı. Onca anıyı, yaşanmışlığı, bir tarihi paylaştığımız amcaoğlu ile yollarımız ve gönüllerimiz ayrıldı. Araya telafisi olmayan kırgınlıklar girdi. Kimse sorsan o haklı. Yıllar sonra karşılaştığımız ortak bir arkadaş, yaşadığımız bir olay, ya da aldığım bir haberi o günleri tekrar yaşar gibi anlatmak için içimde derin bir çocuk coşkusu depreşir ansızın.

Ne çare anlatamam.

Güzel bir bakış ve farklı bir söyleyiş.
Okumalısınız.

İsmail ÖZMEL

**(Şakir Musallî'nin bu hikayesi SÖĞÜT GÖLGESİNDE adlı HİKAYE kitabına girmiştir.*

AVUKAT NACİ DEĞİRMENCİ DE EBEDİ ALEME GÖÇTÜ

Çok değerli arkadaşım Avukat Naci Değirmenci'nin ani vefatından dolayı duyulan acıyı sözle ifade etmek mümkün değildir. Beraber geçen günlerimizi hep yadedeceğiz. İyi insandı, samimi insandı. Bir gün önce telefonla konuştuğumuzda kendine iyi bak diye birkaç defa bana ısrarlar söylemişti.

Ona Allah'tan rahmet, kalanlarına ve sevenlerine başsağlığı diliyorum.

ASIRLARI NEFESLENEN DİLDEN

Bedrettin KELEŞTİMUR

Elazığlıyım, azığı bol ilden
Sesim ta Tuna'dan gelir ta Nil'den
Fuzuli'nin, Nedim'in konuştuğu,
Asırlar nefeslenir bu dilden...

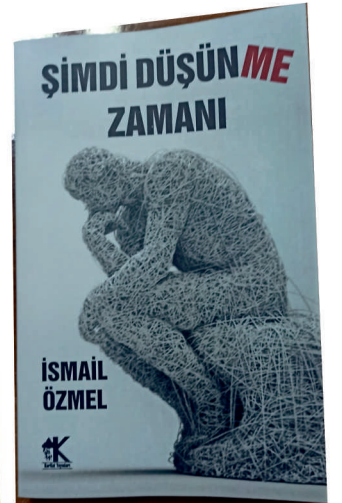
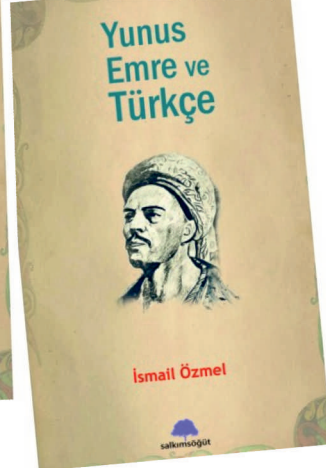
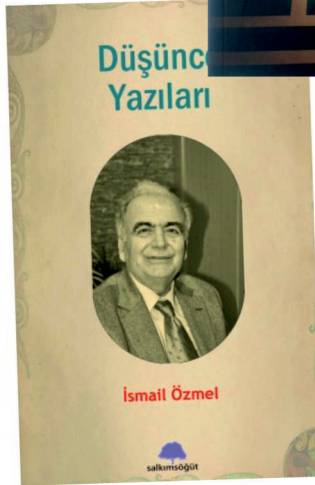
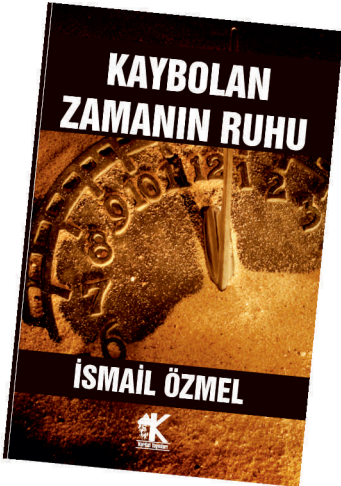
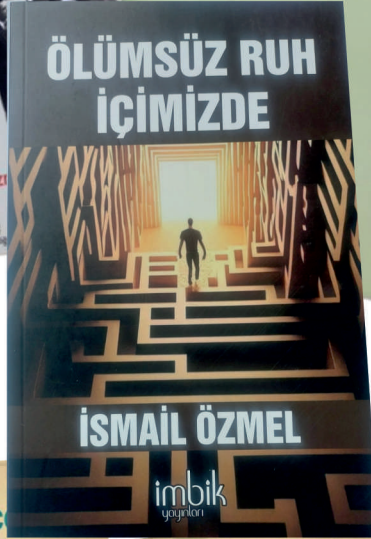
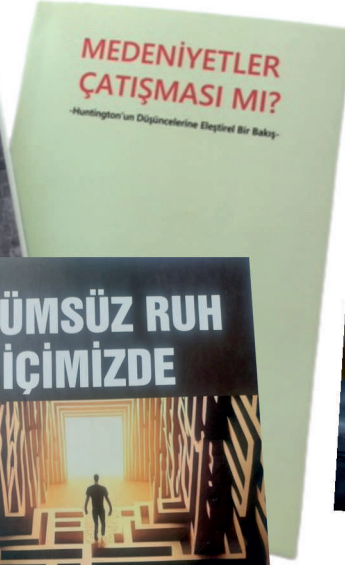
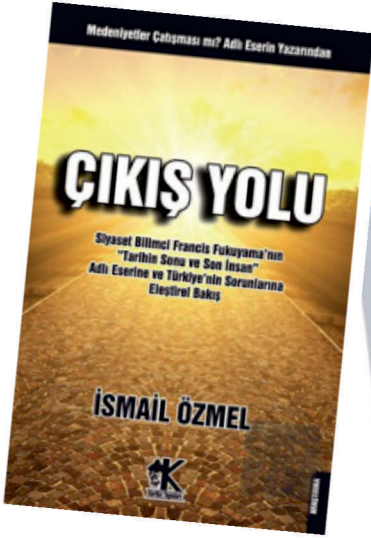
Fırat, dağları aşan bir atlıdır
Bilir misin katığı Muratlıdır
Temiz, berrak yüreği Ferhatlıdır
"Gam kervanındır yürür" bu ilden

Güneyim Yemen, inler Çanakkale'm
Sarıkamış'tır, özümdeki Kalem
Ağlar mısın hey, boynu bükük lalem
Gönül çağlar, derdine bizim ilden

Öfkeni yuttun, sükûtu yar ettin
Yüreğinle âleme nazar ettin
Kendini olanca yıl göçer ettin
Artık gözyaşı süzülür bu dilden

Bedri, eskileri aradık durduk
O ne güzelim hülyalar kurduk
Vefalı dostlarla geçmişi yorduk
Sözün sohbetin bal aksın bu dilden

YENİ ESERLERİMİZ

106.SAYI 30 TL
AKPINAR : Yeni Çarşı İş Merkezi
B / Blok • NİĞDE